

Зборник радова чланова
Савеза књижевника у отаџбини и расејању
Нови Сад
САЗВЕЖЋА 13

Издавач

Савез књижевника у отаџбини и расејању,
Нови Сад

За издавача

Игор Станковић, Нови Сад

Главни и одговорни уредник

Иван Бранковић, Београд

Технички уредник

Драгица Ждралић, Петроварадин

Насловна страница

Никола Васић Топаловачки, Кикинда

Тираж - 300 примерака

Штампа: «ГОРАПРЕС» Земун

ISBN 978-86-7970-124-4

Савез књижевника у отаџбини и расејању

САЗВЕЖЋА 13

Зборник радова

Нови Сад, 2015

СРБИЈА, ВОЈВОДИНА, НОВИ САД

Савез књижевника у отаџбини и расејању ове године објављује тринаести по реду зборник радова чланова Савеза, чиме наставља успешну традицију. Објављивањем овога зборника Савез очекивано остварује свој главни програмски циљ, а то је промовисање окупљања књижевних стваралаца ради подстицања на неговање, развијање и усавршавање у стварању и неговању језика, културе и живе речи српског народа, ма где били, живели и радили, и ради помагања у издавању својих дела, као и популарисање књижевног стваралаштва уопште. С друге стране Савез подстиче и неговање књижевног стваралаштва и ван Отаџбине, чиме се песми дају крила, па ће она посетити и најудаљеније крајеве планете, пренети поруке и поделити осећања. Тако се промовише српска култура и уметност у дијаспори, што свакако треба нагласити.

Ако је књижевност бескрајно плаво море, онда су песме објављене у овоме зборнику капи кише које перманентно пуне то море! Можда је нека кап већа или мања, али шта би море било без тих капи? Песма је као чаролија. Чујеш је, а не видиш је! Пролази кроз зидове, пролази кроз тврђаве, улази кроз кључаонице, кида ланце и тамнице. Ту чаролију, ту снагу управо имају песме овога зборника.

Овај зборник не повлачи линије, не удара границе, нити потенцира националну припадност заступљених аутора, ни грађана који живе у Србији, Војводини, а нарочито у мултиетничком Новом Саду, што је за пример у данашњем времену суноврата. Премда поједине песме у себи садрже више горчине него меда, ипак кроз њих исијавају речи мудрог Сократа: *Неправду је боље подносити, него наносити.*

Љубав према Србији, Војводини и Новом Саду, као и према поезији, повезала је ауторе из свих крајева наше отаџбине, и расејања и прожима их заједно, баш у српској Атини. У зборнику су уткана родољубива осећања, колективна и лична искуства, што даје једну префињену нит, водиљу кроз простор и време.

Песме у зборнику су препуне синтагми саме задате теме, метрика је често испоштована, чиме дело представља једну заокружену књижевну целину. Дело обилује пасторалом у односу према човеку, његовој прошлости у оквиру стварних животних околности. Песници овидијевским гласом описују чежњу за својом земљом, градом, а тужним тоном изражавају бол и жаљење за нечим недостижним или неповратним. Зборник представља ризницу транспарентности, богатства и хетерогености, а тиме и један јединствен витраж савременог песништва.

Мотиви у песмама су разноврсни и проткани су од искрених и дубоких осећања, вечите наде, љубави према ближњима, земљи и вољеном граду, па до незаборава далеке, тешке и славне прошлости народа и отаџбине.

Звуци из српске Атине и са старог српског огњишта обједињени кроз зборник у јединствену целину, путоваће кроз простор и време и причати своје приче.

Поетске слике обједињене у овоме благородном зборнику, читаоцу родољубље представљају као рој свитаца у мрачној ноћи, који обележавају пут и наводе да га следи како би себи оплеменио постојање и подарио смисао припадања једном месту и простору.

Да споменемо и Цицерона, који давно рече: *Живот умрлих је у памћењу живих*. Аутори заступљени у овоме зборнику по том принципу, себи и своме ауторском делу, обезбедили су место на књижевном небу незаборава!

заменик председника СКОР
Милош Б. Иветић
Футог, 2015

ПОВЕЗАНА ДИСАЊА НАШИХ МИКРОКОСМОСА

Ако се осврнемо на чињеницу да се циљеви Савеза заснивају на окупљању књижевних стваралаца ради подстицања на неговање, развијање и усавршавање у стварању и неговању језика, културе и живе речи српског народа, онда је зборник „Сазвежђа 13“ још један пример књижевног диверзитета стилски дефинисаних стваралаца, који на различите начине, успешно славе писану реч. Аутори граде и дарују своје микрокосмосе, трају, пркосе данима будућим и позивају читаоце на успињање вишим метафизичким и наративним нивоима.

Суштаственост овог зборника, простира се од лирских и метричких варијација, прозних узлета, естетски јасно обликованих слика, синкретички везаних мотива, па све до успешних рима, јасних порука и препознатљивих стилских обележја. Тема зборника, вођена идејом патриотизма и снагом онога што се дефинише односом душе и оног чему припада, пробудила је исконске осећаје у ауторима, заступљеним у зборнику. Песме о Београду, Новом Саду, Војводини... путовањима тела и духа просторима у којима је спозната љубав, доживљен тренутак, започет живот, створена успомена, рођена прва туга, загрљена радост, говоре о човеку, његовој вечитој потреби за припадношћу и тежњи за стварањем веза.

Кроз живот, суочавамо се са последицама састанака и растанака. Остављамо и проналазимо. Ако би се наше личне истине могле описати речима, свака понаособ би имала тежину и горчине и љубави. Кажу да су све приче испричане и да је једина ствар која их разликује – начин. Управо ти различити приступи, чине „Сазвежђе 13“ вредним у форми, стилу и изразу. Писати родољубиву поезију или се прозно изразити о граду и земљи којој припадамо, значи ослобађати посебну ноту људскости, која не може преварити читаоца. О томе успешно пишу само они који како у души тако и на кожи осећају како се мењају и како пролазе годишња доба и пролазници неким старим булеварима, или трче преко ливада, враћају се, телом и мислима, местима која су их изнедрила свету.

СКОР настоји да кроз „Сазвежђа 13“ обједини духовне тежње аутора да љубав поделе са светом, жељним исте. Идеја родољубља у служби писане речи, никад живља, никад постојанија, провоцира на метаморфозе импресија и буђење свести. Привилегија је живети живот срећног човека. У чему је онда наша срећа? Да ли се наше време на Земљи мери само сатима или свим оним данима када смо се изнова рађали у речима које смо добијали и поклањали, корацима које смо прелазили у градовима које смо волели или људима због којих наше време не губи смисао ни када часовници ућуте?

потпредседник СКОР
Немања Драгаш
Београд, 2015

Бојан Ивановић, Ваљево

ОТЕТО КОСОВО

Косово је Срце Србије,
које нам чупају из недара,
све се може отети, и Србија стара,
али ништа не може понос да нам убије.
Ишчупаше нам срце из груди,
док звона наших светиња звоне,
не знају светиње за прогоне,
јер свеци нису грешни ко људи.
Вандали храмове оскрнавише,
пред затвореним очима моћног света,
ма коме српско страдање смета,
на згариштима „државу“ направише?
Са својих вековних огњишта прогнани,
пред налетом звери мораше да оду,
јер велики свет је „донео слободу“,
Србима су са њом дошли црни дани.
Косово је Срце Србије,
које нам чупају из недара,
све се може отети, и Србија стара,
али ништа не може понос да нам убије.

Борка Драгољевић, Нови Сад

КО ТО, СРБИЈО?

Ко те, Србијо, толико бласти?
Зашто и због чега, волела бих знати?
Ко те презире из чисте обести?
И ко хоће са Балкана да те измести?

Ко то Србину да говори брани?
Ко је зидао Скадар на Бојани?
Ко то кад кажеш, прети и буном,
да је Дојчин шетао Солуном?

Ко то руши и разара гнезда?
Куд је газдовао Војвода Пријезда?
Још када би им рекао, неко би се и повредио,
да је Србин на Косову победио!

Ко то српско негира богатство?
Душаново и Немањића царство?
Ко то говори, а намера му је лоша,
да Срби забораве Карађорђа и Милоша?

Ко то каже, мила моја мајко,
није Србин од Прилепа Марко?
Ко то стално тражи нешто ново?
Коме смета ћирилично слово?

Братислав Петровић *Браца*, Бела Паланка

СУСРЕТ СА ВАМПИРОМ

Пуно има прича о вампирима. Некако је људима свака мистика занимљива. Нама на овим просторима је чак и фолклор. Некада, док су по селима се одржавале седељке, обавезно би их „мечкар“ растурао, или пак вампир, сотоња, чумава жена... Дуге зимске ноћи су се прекраћивале баш тим причама. Још као дете сам сазнао у мом селу свако место где се појављују. Касније, као одрастао човек, много сам ноћу ишао сам и нигде никакав страх нисам осећао, док би ме у мом родном селу, на неким одређеним местима баш хватала језа, јер бих се увек сетио тих прича и догађаја са тог места.

Мој драги Бог ми сваку жељу испуњавао, па ми испунио и ту. Укрстио нам путеве. Вампиру и мени.

Давне 1981 године радио сам у Бабушници, као позорник. Лето, јул месец, а ја сам радио ноћну смену од 00,00 часова. Дошао сам пола сата раније, попричао с дежурним, пописмо кафу и петнаестак минута иза поноћи изађох на улицу. У центру мале вароши, наслоних се на трафику, запалих цигарету и стадох размишљати на коју страну да идем. Ту и тамо по неки пролазник... Кад, видим из правца школе на брду иду двоје старих људи, бака и дека. У себи на трен помислих:

„Где ли су се запутили ово двоје стараца?“

Ишли су са друге стране улице, а мене у сенци трафике вероватно нису видели. Гледам их и размишљам која их је мука натерала да се овако касно скитају. Кад, пређоше улицу и право у станицу милиције, која је одатле била на око стотинак корака. Убрзо ме и дежурни позва на радио станицу.

– Колега, син од ово двоје ради са комбајнима на жетви. Негде се напио толико да је по повратку кући почео да малтретира жену и децу. Жена је побегла из куће са децом, а њих двоје су дошли пешице да га пријаве. Узми Фићу 504 (тако смо звали једно службено возило због задњег броја регистрације) и иди види о чему се ради – причао ми је дежурни у станици.

Потоварих баку и деку и кренусмо на интервенцију. Били су из села Калуђерева. До тада нисам никада био у том селу, али сам знао у ком правцу се налази. Деда, који је седео напред, ми је показивао пут. Спустисмо се у једну долину... Па превој, па друга долина... Деда ми прича и јадикује, како му је син добар човек, те да му се никада овако нешто није десило. Као да је омађијан дошао. Пио је и до сада и напијао се, али никада мрава није згазио, никада ни на кога није руку дигао. Видим, јако је жалио због ситуације.

Кад прођосмо другу долину, избисмо опет на превој, кад под светлошћу фарова угледах са десне стране гробље и облеске светала од сјајних мермерних споменика. Са моје леве стране у реткој храстовој шумици

видело се десетак гробова и то свежих, а на неколико није још ни споменика било, само дрвених крстова. У трену закључих да је нестало парцела у гробљу, па су прешли преко пута да сахрањују. Помислих због гробља да смо већ стигли у село и упитах деду:

– Стигосмо ли у Калуђерево?

– Не синко, ово је бабушничко гробље.

Но, убрзо стигосмо и затекосмо му сина како чврстим сном спава. Супруга се са децом вратила, њих стрпала у кревет, а преда мном се јако чудила мужевљевој агресивности. Покушах да га пробудим, али није успело. Толико се успавао, да, што каже наш народ – ни топови не би могли да га пробуде. Сви у кући су ме уверавали да је он добар човек и да му се никада овако нешто није десило. Пошто је спавао чврстим сном, а и породица је тврдила да ће се сутра кајати и да неће наставити да их малтретира, одлучио сам да га не будим. На крају, сан ће да га врати у стварност и реалност.

Бака је у другој соби и кафу скувала, па прихватих да испијањем исте и причом са укућанима убијем време да ми смена лакше прође. После сат, можда и нешто више, кренуо сам назад, оставивши позив њиховом сину да се сутра јави у станицу.

Чим сам се удаљио од куће, сетих се гробља, не зато што сам страшљив, већ зато што је Фића 504 имао једну ману. Наиме, на поклопцу резервоара за гориво се рупица за ваздух понекад сама од себе затварала и тада, када би се вакум у резервоару створио, пумпа за гориво није могла да повлачи бензин те би ауто сам од себе у вожњи стао. Знали смо за ту ману на колима и у тим случајевима би отварали гепек, одшрафљивали поклопац, дунули пар пута у рупицу и тако отклањали квар.

Како сам се приближавао гробљу у мрклој ноћи, све више сам размишљао о поклопцу резервоара и, као да га урекох, на путу кроз само гробље, Фића се угаси! Ух... Шта ћу, морам да изађем. Полако отворивши врата, изађох, подигох поклопац предњег гепека и почех да одшрафљујем затварач на резервоару. Светла сам оставио упаљена. Чак и магленке. Десну магленку смо чак били окренули удесно, због саобраћајних незгода када пријаве, да би смо лакше уочавали возила или несрећнике крај пута по банкинама или каналима.

Како сам одшрафљивао поклопац резервоара, чуло се једномерно шшшшшшш, док је ваздух улазио. Утом, нешто шушну, али јако шушну у новом делу гробља. Погледах махиално, кад има шта и да видим! Човек на белом коњу, међу оних десетак гробова! Из руку ми испадне поклопац резервоара, поскочих уназад и јасно видех: човек на белом коњу! Периферно светло фарова и магленке су му давале мистични изглед. Изглед из филмова страве и ужаса које сам до тада гледао. Ни најбољи режисер, касније када сам о томе размишљао, не би могао онакав ефекат да начини. Гледам... не причињава ми се... човек у сред гробља, на белом коњу! Језа ме прође свуда по телу, а на глави почех осећат ефекат инекције за вађење зуба... Махиално

пођох за пиштољ. Утом, коњаник повуче узде удесно, коњ крену ка мени и јаснијем светлу фарова, а још већу збрку ми направи када се огласи:

– Стани Шљивовчанин! Убићеш ме!

„О, Боже!“, помислих „Овај вампир ме и познаје.“

Као паралисан стајао сам с руком на дршци пиштоља у футроли. Коњаник, или вампир, нисам знао шта је, обилазио је гробове и ишао ка мени. Коњ је фрктао и јасно сам видео како гризе гвожђе узде у устима. Како је прилазио све више и више на светло фарова, ја препознах вампира... Чика Дракче са брда код цркве! Човек који живи у вароши и има коња. Такво сам опуштање кроз тело осетио да ни сада, када ово пишем, не могу тај осећај да опишем.

Он изиђе на пут и пружи ми руку не силазећи с коња. Поздрависмо се и одмах га упитах:

– Шта радиш, бре, у гробљу ноћу?

– Имам неке њиве у селу са пшеницом, па ми јавише да ће данас комбајни да жању у том делу, те пораних по хладовини да стигнем и цакове да понесем. Ишао сам овамо поред гробља, но, чух да стаде возило, па сам кренуо да видим шта се дешава и да ли треба да нешто помогнем...

– Ма... Помогао си ми... – успех да промуцам...

Додуше, јесте, помогао ми је да напишем ову причу. Нема шта.

Будимир Фрка, Нови Сад

ПЕРИФЕРНА ОРИЈЕНТАЦИЈА

Све се нерасплетно закомпликовало
и страх коначно запрети!
Својом аутодеструктивном имагинацијом,
нефигуративним симболима,
одбацих сирову интуицију
и парадоксални смисао,
високо-категоричне свеобухватне илузије.
Безобзирном импровизацијом,
зарлаукнуше времешни предатори,
збијени између водосоничног брзинометра
и међупросторне, вакумиране еластичности...
Дубоко у подножју периферне оријентације,
церемонијално се осликаше,
размимоилазећи утицајни присвојитељи,
накарадно пренабујали,
од силине хоспитализоване предусетљивости.

Обједињеним самоходним вибрацијама
и навигацијом неизманипулисаних акробатиста,
изнијансираних умирујућим нуспојавама,
устремих се суновратно и премобилно
у сусрет декларацијама и пропагандама,
још неразврстаним и неидентификованим...

Вања Ангелова, Велико Тарново, Бугарска

ДВА КОЊА

Фркћу и цвиле коња два...
Дотичу ноздрве и узде...
Месец – царска икона –
небом чаробно бразди.
Јахач му је прекрасан.
У његовом загрљају она ћути.
Чита се у погледима јасно
исказано очима.
Мушкарац се задовољно осмехује.
Страст надире у крви.
Пламте у души, не стишавају се,
искрице љубави.
Она је принцеза лепа.
Ноћ јој косе сребри.
Судбина је благодарна,
спремна да им опет одобри
пољупце бурне у мраку.
И она витезу шапуће,
и обећава да га чека
после битке. Срце трепти,
да прошлост заустави тихо!
Не рече ништа о дугу,
а будућност је опасна...
Каква мучна туга!
Збуњено, с љубавним осећањима,
девојка се Богу моли
и скида своје распеће
пред зауставним невољама
са врата белог у сумрак.
Кад ће се код ње вратити?
Не треба више да плаче.
Срце ће да јој се окрене,
а он ће заљубљеније да је гледа
и све тако да јој се осмехује...
Очајна и самртно бледа,
за трен у руке му притиче
и на врат му лагано ставља

кроз сузе златно распеће,
а он разнежен одмах
узима је у загрљаје своје...
Прште и цвиле коња два.
Дотичу сумрачна седла.
Струји по храбрим оклопима
од Купидонове стреле
ванземаљски ореолски бљесак.
У његовом загрљају она ћути.
Ниси ли у тишини чуо крик
сове, време? Одреди
у тами, погубној и жаркој,
ко су твоји непријатељи?
Једна дивна господарица
не стаје још да дозива
волшебном му име утицајно...
Диван је тај час.
Звезде трепере равнодушно,
сасвим заборавивши на нас.
Прхте и цвиле коња два.
Дотичу гриве и репове.
Хоће ли те довести
у подвиге јуначке,
трен одлетео у касно доба?
Раскрснице су познате...
Понекад у добрим баснама
настају интересантни случајеви.
Сада принцеза срећна
од нежности сва сија...
Трава се у тами хлади...
Где ли се месец скита,
да буде више, но страшно,
и, густа, тама
заборавља све досадашње –
загрљаје, мужа, жену?...
Прхте и цвиле коња два.
Дотичу ноздрве и узде.
Месец – бајковита икона –
небом царским бразди.

Препев: Најдан Стојановић

Вера Цветковић, Книћанин

ОЈ, СРБИЈО, НАША МИЛА

Ој, Србијо, наша мила,
бићеш оно што си била,
краљевина, царство наше,
сви те Срби сачуваше.

У тебе се клели
и са тобом свашта доживели,
гушили се у сузама
од проклетог душманина.

Смејали се и плакали,
и опет остали.
Турци нам дуго кројили капе,
остајемо Срби, сви да знате.

Не крсти се Србин другачије,
него онако како умије.
Три пута, са три прста,
у облику светог крста.
Часни крст волимо и љубимо,
за Србију све чинимо!

Верослава Малешевић, Костолац

СВЕТИ САВА И СВЕТИ САВА

На западној страни Кедронске долине
између Витлејема и Мртвог мора,
на пећинама лавра Мар Саба, стоји,
зидан духом Богомајке
и рукама Светог Саве Освећеног.
Параклиси светих Теодосија,
Теофана, Теодора Савита,
Јована Дамаскина, светлеше.

Навикли на многа чуда поројављена,
чекаше монаси седам дугих векова
да се свете речи отелотворе,
речи светог Саве Освећеног.
И зби се тако.

Дође из царске лозе архиепископ,
божији човек, имена истог,
из земље где са њихове стране сунце спава,
да се поклони гробу светог имењака,
дарујући блага земаљска, земљи Светој.
Чим у цркву ступи и наклон учини,
паде везани пастирски штап Светог Саве и
помери се икона Мајке Божје Тројеручице.

И сутра се зби чудо исто
пред будним очима подвижника.
Сумњи место не би,
падоше на колена анђели у мантијама,
сви хвалећи Господа,
славећи Светог Саву Освећеног
и Светог Саву српског.

Насладивши се речима њиховим,
благословом и молитвама,
Сава српски келију пустињску потражи
да у самоћи призивом Логоса,
душу своју на извору живоносном,
жар допуни, а пепео одува.

Када дође час растанка,
братија му на дар даде
иконе чудотворне,
Богородицу Тројеручицу,
Богородицу Млекопитателницу,
патерицу Светог Саве освећеног.
Однесе ти Свети Сава Српски
велике светиње на корист свом отачеству,
на Гору Свету, за спасење и наду роду свом.

Гордана Љ.Миљковић, Параћин

ПОЉА ЖИТА

Осећам мисао снажно врти,
у зглобу хвата ритам,
одреће страсно и мами,
сјај зрењу ствара,
у пољу жита.

Ствара све се, грч у мени
када погледам поље
које се шарени,
прапорци Сунчевих зрака се нижу,
опојно трагови миришу.

Посути небеским кадом,
сједињени животном снагом,
лепотом која се множи
јединством, складом или идилом,
божанским миром, од радости кликнем!

Сунце је у свом средишту
плаветни прозор отворило,
топлином у јари, исијава снагу,
зрење у пољу жита припрема,
дрхти у лепоти и заносу.

Горјана Ана Дабих, Београд

СЕЋАЊЕ С МОРАВЕ

Наведе месец звезде да се јаве,
ноћну таму осмехом осветли,
доле у долини обале се плаве,
чекају зору да најаве петли.

Облаке милују гране витих јела,
Морава жубори, своју песму поје,
на обали давно пољубац сам хтела,
када сам ти усне понудила своје.

Сећање оживи скоро сваког лета,
до Мораве када ме однесу пути,
па ми тада око несташно прошета,
да те види жели, ухо да је чути.

Наслутим понекад, месец ми најави,
да си негде тамо, на обали реке,
сетио се и ти шта живот направи,
па нам сада враћа те сате далеке.

Морава и даље песмом одолева,
врбаци и чамци друштво јој одани,
док ми душа, ето, о прошлости снева,
ми смо за друге били одабрани.

Добрила Ристић, Београд

ТО ЈЕ МОЈ КРСТ

На оној деоници ауто-пута Београд-Нови Сад, одакле се из возила почну назирати контуре Фрушке горе, Добрила се увек насмеши. Понекад је то само смешак, а понекад и гласан смех, али је то ипак онај смех у коме нема ни трунке подсмеха. Јер, посматрана из даљине, Фрушка гора личи на некакво биће слично дугачкој змијурини која се из све снаге пропиње да макар мало надвиси непрегледну и доброћудну равницу. У данима касне јесени јој то баш и не успева, у оним данима када равницом зацари магла, та стара царица одрпаних и крпастих плаштова, која на свој вешт и чаробан начин учини крајолик безличним, а Фрушка гора клоне и утопи се у сиву једноличност.

Са Озреном, где је Добрила провела детињство и младост, ствар је сасвим другачија. Та планина на југоистоку Србије никада се није у потпуности предавала маглуштини, чак и онда када је ова снажно мирисала на блиску снежну зиму. Увек је бар нечим пркосила магли, да ли Оштром чуком или стеновитом громадом над водопадом Рипаљка, или нечим трећим, свеједно, тек путник ће намерник бити сигуран да је пред њим једна сасвим озбиљна планина.

Ето, и сада се насмејала, упирући поглед у даљину кроз прозорско стакло аутобуса, а на Мићино питање чему се смеје, одговорила је:

– Радујем се Фрушкој гори.

Како се не би радовала кад има много разлога за то? Тамо јој се никада ништа ружно није десило, а и ваљало им је узети сина кога дуго нису видели и вратити га назад кући, у Сокобању. Пре месец дана га је ставила код своје сестре Снежане, у њеној породичној кући на Поповици. Ђорђе је просто био такав да није допуштао могућност путовања оним њиховим расклиматаним *Стојадином*, који је свакога трена могао да закркља и на сред пута стане, а то би родитељима створило велики проблем. Мића је, као неко ко је свој радни век провео учећи вожњи друге људе, морао да се препусти вожњи неког другог возача, да прихвати истину да тога дана неће бити ни сувозач возачу, већ обичан путник поред многих других у аутобусу.

За сазнање да је аутобус ушао у Војводину и за собом оставио већи део територије домовине својих путника, није било потребно некакво посебно познавање земљописа, нити читање саобраћајних знакова крај пута, већ је био довољан само поглед из аутобуса. То није само због тога што тај поглед одмах залута и изгуби се у бескрају равнице, већ и због одсуства оних уобичајених приказа разнобојних заставица од пластичних кеса, окачених и умршених у растиње крај пута, дивљих депонија смећа и којечега сличног;

путник просто зна да је на тлу Војводине. Али, и једно и друго се подједнако воле, јер небитно је то како нешто споља изгледа, већ од каквог је унутрашњег материјала саздано. Уосталом, са пластичним висуљцима или без њих, то су само местимичне различитости савршене у својој укупности и кохерентности.

Код сваког сусрета њихове две породице приказ је током дана исти: Снежанин муж Јован је, чим би се ови појавили на капији дворишта, бацао месо на већ усијану решетку роштиља; зацврчале би домаће кобасице купљене у приватној касапници „Укус“ у Сремској Каменици, а двориштем би се разнео њихов мирис што буди глад. Сударали су се по пространом дворишту у својој ужурбаности и сви углас причали. А када би се крајем дана, заморени тим метежом и претоварених стомака сви повукли у кућу, две сестре су остајале напољу још дуго, уживале у крајолику и разговарале.

– Зашто то не запишеш, Бико? Запиши, да се не заборави – рекла је Снежана, склањајући прамен плаве косе са чела. Бледуњавом лицу, на коме се нарочитом лепотом истицао помало савијен нос, ведрину су давале широм отворене смеђе очи у којима се увек читавало њено расположење.

– ‘Ајде ћути, молим те. Кома то још треба? Шта би ти хтела, мемоаре да пишем? Ма, заболе ме уво! Уморна сам, бре, уморило ме време, гонило ме к’о Бог ђавола. Уосталом, све је то само прошлост па нека тамо и остане – одговорила је Добрила.

Седеле су на веранди куће, загладане у шаренило шуме огрнуте плаштом од разнобојног лишћа. Топао септембарски дан је био на измаку. Подигнута на пропланку, кућа је била шумом заштићена од буке саобраћаја на оближњој улици која је пролазила кроз насеље, па су околну тишину реметили само пој птица и тиха музика из једне од ретких кућа у комшилуку.

– У праву си, све је то прошлост, али је не можеш одвојити од садашњости. То двоје је тесно међусобно испреплетано. Живот није погача, па да га ножем пресечеш на двоје и за себе задржиш ону бољу полутку. Остала су сећања, а она под теретом година могу да избледе – одговорила је Снежана.

– Па, шта и ако избледе? Јака ствар! И крштенице нам избледеле, па шта онда?

– Ма, ништа, само... Колико Ђорђе сада има година? Тридесет и... ?

– Четири.

– Па ето, током тог периода...

– Од када сам у браку, то хоћеш да кажеш? – прекинула је Добрила.

– Да, то...

– Па, што се пренемажеш, реци слободно оно што имаш на уму. Ја не уједам, знаш? – нервозно је припалила цигарету, осмехујући се.

– Знаш... Хтедох ти рећи, много пута, током те три деценије, ти ниси била ти... Ако ме разумеш? Сигурна сам да би многима, нарочито у нашој фамилији било много јасније, ако би неке ствари записала, онако, чисто разумевања ради...

– Имам утисак да си дошла до закључка како сам незадовољна својим животом, је л’ то хоћеш да кажеш? Е, па ниси у праву. Уопште и не размишљај о томе... – рекла је, па се замислила – Додуше, могао је бити и бољи, не би ми сметало, али то није само од мене зависило. Ти знаш да је то била Божија воља, наши су животи у Његовој власти и крај приче. Него... хвала ти што си ми причувала сина, месец дана није мало...

– Немој ми захваљивати, па Ђорђе је моја крв, сестрићи се воле... – подигла се Снежана са клупе и исправила сукњу, па опет села – Уосталом, шта је то у поређењу са твојим целим животом? Он је био твој *крст* што си га кроз живот носила и...

– Да, Ђорђе је био велики део тог животног *крста* у позитивном смислу те речи – прекинула је Добрила – Моја деца су била Анђели чувари мога живота и извор моје снаге, па ћу врло радо носити тај крст све док ме Господ не позове... Тачно је, ту и тамо ми је била потребна помоћ, али...

– Е, сад си га претерала! – негодовала је Снежана – Па, ниси била сама, Мића је увек био уз тебе сваки пут када је...

– Стани, бре, полако. Много тога не знаш, а спремна си да га браниш. Наравно, ко ће кога ако свастика неће? – отпухнула је дим цигарете.

– Шта се одмах љутиш? Знам да сте...

– Шта знаш...? Био је ту, нормално да је био. Шта му је фалило па да мења место? Једино што сам у животу желела је то да ми породица остане на окупу. Али, заборављаш колико је на том животном путу Мића *посртао*, па су велике деонице тог пута биле посуте трњем. Многи су веровали да ћу *пући*, развести се од њега и дићи руке од свега.

– Е, да, то је тачно... Морам ти признати да су и мени долазиле такве страшне мисли... Хвала Богу кад се све добро завршило. има пет година од како не пије?

– Пуних седам... А шта је са тобом, Снежо? Видим, опет си се осушила к’о сува стрњика. Једеш ли ти, уопште?

– Једем, али таман набацим кило, два, кад све оде за дан, два. Да ми је које кило од тебе... – осмехнула се.

– Ја дебела?! То си хтела да кажеш? Је л’ видиш каква си...? – окренула је лице од сестре, тобож љута.

– Ма, какви дебела, уопште нисам то хтела да кажем. Их, бре, каква си прзница, а врло добро знаш да сам увек била помала љубоморна на твоју атлетску грађу.

– И твоја би била атлетска, само да си мало дуже остајала у оном нашем базену на Озрену, али теби је вазда било хладно.

– Па и јесте било хладно, нормалним људима је хладна планинска вода, а водоземцима као што си ти, није – рекла је Снежана, на шта су се обе насмејале.

– Сад те озбиљно питам, имаш ли проблема са апетитом? – унела се Добрила у сестрино лице.

– Немам, једем нормално, али... – слегнула је раменима, као да се мири са еумитношћу.

– А пијеш ли воду током obroка?

Уместо Снежаниног одговора уследио је опет смех, због нечега сличног из давно минулих дана када су стасале у девојке, при чему је Снежана и личила на девојку са развијеним попрсјем и осталим облинама, а Добрила, мада три године старија од ње, онако мршава, подсећала је на мотку којом је њихова мајка подупирала конопац за сушење веша у дворишту зграде у којој су становали. Узалуд су биле крупне очи боје бадема, мали прђасти нос и лепе црте лица, кад је својом мршавошћу и ни мало женственим манирима, више подсећала на младића него на седамнаестогодишњу девојку.

Одломак из романа „Скок у спас или грех средњег прста“

Драган Пајовић, Краљево

БАЛКАНСКО КРАЉЕВСТВО

Дубокоумност баналних осећања,
насупротив поносу и угодности,
нека вечност изнова почне, ваша Висости,
личношћу којом се шепурите уз обећања.

Весела је барском царству,
воденим пацовима, змијама и жабама,
али је пролазна и лабава, слава вама
створовима у балканском краљевству.

Ако пак тежите великим нечим,
а ревносно сте показали прошлост,
обнављајући је у неком новом руху,

са беснима и силнима у дослуху,
не сумњате да оплеменисте садашњост
изразом од наследства пречим.

Драгица Добријевић, Смедерево

КАД ДУША ЗАМИРЕ

Где се погубише наше
миле, верне, радне
Милице, Вере, Радице,
и љупке Љубице?

Где су нам сада Снежане,
Драгане, Радане, Мирјане,
Јелене, Милене, Живане?

Погубише се и проредише
лепе српкиње
што нам на цвеће миришу,
Ружице, Босиљке, Смиљане,
Јасминке, Здравке, Љиљане.

И оне једре, румене
Јагоде, Вишње, Малине,
што су им мајке с радошћу
имена дуго смишљале?

Где су нам наше
Анђелије, Наталије,
Славице, Гордане, Зорице,
Радованке, Слободанке,
Милосаве, Драгославе,
Светлане, Ведране,
Звездане, Наде, Божице,
што их најлепшим
српским именима
кумови давно крстише.

Ко ће нам вратити
слободу и наду дати,
хоће ли бити ведрине,
хоће ли над нашим небом
и без њих звездице сијати?

Да ли се плаше
(ил' можда стиде)
данашње младе мајке,
да деци дају лепа,
српска имена,
да ли наслућују
да наилазе нека, опасна,
за српски народ
нова страшна времена?

Да л' нам се нове генерације
већ на рођењу одричу
(без своје воље)
властите нације
и крсним именом
утапају у тужне токове
емиграције?

Хоће ли тамо далеко,
преко грани,
или још даље *преко баре,*
српство боље да бране
и срећну будућност да створе?

Хоће ли се наше
данашње, мале
Аље, Ање,
Мие, Уне, Дине,
Лене, Ене,
Лее, Мине,
Иде, Аје, Ине,
једнога дана,
кад одрасту,
запитати
шта им значе
та шифрована
мини имена,
донедавно
у нашем лепом
српском језику
незабележена?

Где се погубише
и многе наше лепе

и разумљиве речи,
има ли од матерњег језика
иједан лепши и пречи?

Има ли још наде
за децу нашу?
Да ли још можемо
да се *вратимо себи*,
да нам и наше душе
српске
замрле неби?

*„...Душа почиње да замире кад човек први пут схвати да је заборавио једну једину реч свог
матерњег језика.
(Лајош Зилахи у роману „Кад душа замре“)*

Драгица *Бека* Савић, Бачка Паланка

САЛАШ

Хеј салашу, мој бисеру сјајни, бели,
на дугој нисци војвођанског ђердан,
срце теби увек полетети жели,
када прекрије те тиха ноћ звездана.

Још се зора у мом сећању румени,
плавим сводом лете беле голубице,
таква слика и сада живи у мени,
још старом салашу видим бело лице.

Још је сунце жута лудаја велика,
што зарања у житно Панонско море,
а салаш трошни тврђи је од челика,

још о њему моје успомене зборе.
Беле се салаши у мору Панонском,
као једрењаци у мору Јадранском.

Драгољуб Станковић, Београд

ВОЈВОЂАНСКА ЛЕПА МЕСТА

Белу Цркву та језера красе,
најлепша су у Банату, зна се.
Аој, Вршцу и вршачка куло,
твоје вино далеко се чуло!
Зрењанинска ћуприја је мала.
Мала, мала, ал` у песму стала!
У Баранду, крај тамишке воде,
вратиле се беле с` југа роде.
Качаревска чувена сланина
са шест реди, слатка је и фина.
А Кикинда у равници седи,
мала варош, ал` дуката вреди.
Панчево је мало место било,
у најлепши град се претворило.
Село Мокрин, баш је лепо место,
ту се гусци богме бију често.
Ковачица наивце не скрива,
милија им четкица од њива.
Хоргошка је паприка црвена,
за запршку добро самлевена.
Варош Бечеј познат је по црепу,
а ту ћеш наћи увек цуру лепу.
Баваниште, Ковин и Мраморак,
играј, лоло и не греша корак.
Ој, Кањижо, тебе бања краси,
војвођанска варош најлепша си.
Сента, Ада, и Велико Село,
волем цуре кад обуку бело.

Моја душа сва та места воли.
ал` за једним увек срце боли,
само једном пева се балада,
нема лепшег од Новог Сада.

Душан Ђорђевић, Ниш

ОДЗВУК ЗВОНА

Успомена је било више од жеље да се обичаји изведу. На грубом и неуређеном гробљу ватра недавног пожара је довела родбину да покојнима камени и слику замене новим. Свештеник журно приноси руке конопцу у звонику, чује се потом прастари одјек драгог звона звук, који смо још као деца заволили... Успомене навиру, из ока покоја суза говори колико смо стари и колико нам успомена звоно младости враћа. Шум од доживљаја из прошлости затвара нам уши за дешавања око нас, док се уместо перспективе на небу цртају шаре од моћних гасова авиона. Поглед се стално враћа реалном, закива судбином уснулих испод попрсја, свакојаким обележја, домишљатих и оних без смисла. Црквеног драгог звона звук једино прекида храпави поја — молитва Христу, вапај за спас и васкрс покојних нам, душе у радј да оду, па макар и са грехом, јер безгрешних делатника за живота створитељ не створи. Михољско сунце догорева траву на гробљу док нас мирис тамјана из кадионице, ваћа мноштву обичаја. На гробу позната слика: много пића и хране поређане, мирис тамјана и парафинских свећа, пригушено ћаскање родбине...

Душан Живковић, Београд

ДЕЦОМ СВОЈОМ ПОНОСИ СЕ!

Диж главу, српски роде, децу своју хвали,
спасиће те, одбранити, нису више мали.
Сви у хору потрчаше несрећу да спрече,
неко песак, неко храну, неко дрво сече.

Погледајте небо, ви што сте уклети,
светлост наша, деца мила, све ће да нам светли.
Не тугујте ни ви, невољници тужни,
лете деца да помогну, мада нису дужни.

Слава Богу што нам таква деца родише се,
крај њих више, сад се види, неће да се десе
ни несреће, а ни туге, сами себе дају,
духовношћу својом воде нас ка рају.

Чим су чули, полетеше соколови наши,
ни за сутра Србин не сме ничег да се плаши,
док их има у свом гнезду, нема места плачу,
ђаволу ће они сутра спремити ломачу.

Тешко бреме, да нас спасу, на леђа ставише,
руке вредне, несебично жуљеви ранише,
ал' су деца стисла зубе да се народ спаси,
са таквима, еј, Србине, нека здраво да си!

Емилија *Ема* Живковић, Крагујевац

СВЕТА ЗЕМЉО

Кад кандило зажежем,
молитвом проговорим,
земљо моја,
шапатам зборим
о дубокој рани...
Будућа времена,
дане славне,
Немањића дозива.
Нека нам истина,
завет,
буде опомена.
Историја моје земље
црвеним словима се пише.
Док Хиландар живи,
живи дух Светога Саве,
дух народа мог...

Загорка Ристивојевић Тополац, Трстеник

СТОПЕ ПРОШЛОСТИ

Само што крочих на цветну равницу
где цврчци певају,
осећам стопе прошлости
које одавно нису моје.
Испред мене поље сунцокрета,
сваки од њих сунце.
Ливаду цветну и поље сунцокрета равнице
украдоше – прошлост
која одавно није моја.
У осамним мислима
срце прозбори, ућути
- пресахне реч...
Кад год сам ћутао, нисам погрешио.
Али, захуче лавина сећања,
бољка пече...
Рана све чешће крвари.
Трепери прошлост зараслим стазама равнице
сунце простире златни вез,
у души одјек песме девојачке.
Крај стазе златних сунцокрета
кришом уздише моја самоћа
- ја на раскршћу између стаза,
некада и сада...

Зоран Маслаковић, Ниш

БЕЛА ПРИНЦЕЗА

Јутрос ми је воћњак окупан самоћом,
уз Божију помоћ напупиле гране,
а крај трулог пања белоцветна вишња,
сакупила године и безбрижне дане.

Умила је роса, ко мајчина суза,
упио сам слику тих цветова белих,
радујем се Сунцу и осмех му дајем,
белоцветној вишњи јутрос се веселим.

Помиљујем гране тој белој принцези,
задовољство моје осетила она,
замиришу тада сви цветови њени,
уз цвркуте птица и црквена звона.

Пролеће јој снагу неуморно даје,
док другујем са њом и овога јутра,
белоцветна вишња постала ми друга,
знам, тако ће бити колико и сутра.

Посвађана с ветром победу односи,
лепотици мојој, тада пружим руке,
кроз цветове беле плод се зарумени,
тад са мношћем подели ветровите муке.

Позвало ме јутро воћњаку да кренем,
радујем се – стабла заједнички дишу,
и поглед ми мами белоцветна вишња,
јер цветови њени најслађе миришу!

Зорка Чордашевић, Франкфурт, Немачка

МАНАСТИР БЕШЕНОВО

(Друга награда, Аранђеловдан 2014)

Сметао им ктитор и љепота Твоја,
па смишљали како да Те унаказе,
да Ти затру име, роду путоказе,
Бешеново Свето, Богомољо моја.

Кроз вјекове многе арчила се сила
ради свјетске славе, ради трона свога,
да покраду мошти Цара честитог,
Богомољо, што си у њедрима крила.

Ал' ангели своја ширили су крила
да над Тобом опет сване зора плава,
у њихово име да се слави Слава
Архангела Михаила и Светог Гаврила.

Враћа Ти се опет стадо загубљено,
босиљем и смиљем да засаде стазе,
куд вјерници смјерно олтару прилазе.
Бешеново древно, српског рода зјено.

Из пепела ничеш, Феникс птицо фина,
у небеса опет да забрује звона,
Фрушке Горе био и ост'о икона,
задужбино вјечна краља Драгутина.

Игор Станковић *Змај Врањски*, Нови Сад

ПОДНЕ У СРЕМУ

*П*лаветнила зрак у скоку, на земљи спржен сјај,
*О*свежен у прастаром планинском хладу лежи рај,
*Д*олина чува трошну кућу, бунар, свилен дудов гај
*Н*оћима са совама, месечев чекаш смирај,
Е такав ти је, Сремице моја, мој завичајни крај.

Унаточ томе ипак се одлучих да

*С*ве големе планине заменићу једном гором,
*Р*авница храниће ме својом горко-слатком кором,
*Е*ј, па кад прошетам тим прашњавим шором,
*М*алу барку на дубокој води сматраћу двором,
У томе благу, с тобом, Сремице, будићу се зором.

Лепосава *Лена* Увалин, Кикинда

ЧУВАМ ЗЕМЉУ

Чувам земљу дуда и јаблана,
бистру воду, реке, пољане
и Војвођанску земљу узорану.
Сву житницу носим у свом срцу,
винограде и родне воћњаке.
Децу малу и ђаке прваке,
момке младе и девојке
кад шетају градом,
велелепним Новим Садом.
Сву лепоту Војводина даје,
Фрушку Гору и манастире свете.
То је земља мог рођења
и будућих младих покољења.
У срцима Војводина живи
тамо Соко лети високо.
Да попије са извора воде,
лети кроз борове шуме.
Игра се небу под облаке,
зативљено погледом га пратим.
На пољани виде се и роде,
чобан стари за овце не мари,
фрулу свира и у срце дира.
Девојка је запевала лепо,
гором одјекује њене песме ехо,
с песмом драгог дочекује.
То је земља моје дедовине,
сред Балкана земља постојана.
Из камена лоза ниче,
цвеће цвета,
Војводина, то је понос целог света.

Љиљана Глигоријевић, Власотинце

РОЂЕНА ЗЕМЉО МОЈА

Рођена земљо моја,
да ли си знала када си рађана
да ћеш имати толико мука -
патњи, бола, страдања?
Задојиле те правда и слобода
и светлост сваког очевог гроба.
А ти си расла, вољена моја,
бивала стамена и јака,
гордо си дизала главу
када ти зло повије леђа,
очврсла си, прелепи цвете,
била истрајна и када те
толико душмана вређа.
Храбра си, горда и јака
љубав за сваког твог
сељака, радника, ђака...
Знај, рођена земљо моја,
светлост небеске чистоте
ускоро ће показати свој траг,
обгрлиће те космичка сила
и сви ће видети да си ти
горда, часна, поносна и мила
и да у топлини твога срца
мноштво правде и истине жељних
живота нараштаја куца.

Љиљана Марић, Смедерево

ЗАПИС

Горостас,
историјски запис,
избраздани стогодишњак,
Перунов заштитник.

Под крошњом је
народ окупљао,

љубавници под њим уздисали.

На гранама птице гнездо виле
и птићи се легли.

Громова је вешто избегао,
а муње га нису испржиле.

Храст је ипак свему одолео.

Дубоко је корење његово,
а у земљи,
муком заливаној.

Љиљана Фијат, Нови Сад

ПЕСМА СРУШЕНИМ НОВОСАДСКИМ МОСТОВИМА

Мостови, мили мостови, рањени лавови у ноћи доколице;
сурови богови спуштених обрва и дугих погледа,
ватром су вас заледили у води и полумраку,
дубље и дубље, до гроба.

Из рушевина ништа више не може настати. Да ли?

Лица вам нису гледали, ни доказе о пређеним животима,
светиљке испод којих су се разумеле хиљаде љубавника
којима су укидали слободу и дисање 1. априла, 3. априла,
5., 21., 22., 24., 26. априла у раним јутарњим сатима.

О, свемоћи, о ужасу, о страхоте!

Ми, који ћемо памтити, опело и славу певајмо им:

„Истрајте, истрајте, ви

чији анђели крилима додирују облаке, срца стегните,
јер свака душа има свог господара, а ваших је Онај који све ствара
и царства небеска.“

Љубинка Љупка Светозаревић, Ниш

ПОВРАТАК, ОМАЖ МОМЕ ОЦУ

Леп сунчан дан без снега, без ветра у сред јануара. Сунце сија некако другачије.

Радовала сам се овом дану. Повратку у град где сам провела ране младалачке дане. Град препознатљив по фабрици аутомобила, која је тада производила чувену марку „Застава 101“, по Шумарицама и споменику стрељаним ђацима у Крагујевцу, по песми *Крвава бајка* коју је испевала Десанка Максимовић и коју сваки ђак налази и чита у својој читанци.

Вратила сам се у Крагујевац у град моје ране младости, не да останем, већ на три-четири дана због конгреса који се ове зиме одржава баш овде у овом граду.

Радовала сам се овом дану и уједно и стрепела на неки начин, јер и за три године много тога се промени, а тек колико се промени за три деценије.

Одлучила сам да аутобусом путујем да не мислим на аутомобил и паркирање. Стиже аутобус, али не на станицу аутобуску, него ту негде. Станице има, али не ради. За три деценије у савременим земљама направе километре и километре метроа, а овде у срцу Шумадије, граду по много чему јединственом, нема ни аутобуске станице. Свуда у свету рекли би *Је ли то могуће?*

На моје задовољство на импровизованој станици сам била сачекана колима и пребачена у хотел који сам резервисала. Брзо сам се распаковала у жељи да ни један минут не проћердам узалудно. Журно сам отишла да на време стигнем на отварање конгреса. Нестрпљиво сам чекала крај, чак ни на коктелу нисам остала, већ сам као пантер истрчала на улицу да бих што пре и што више обишла зграду, улице и крај где сам некад живела и које су ми некад значиле све. Мрак који је увелико обавио град, а ветар ледио кости, више ми нису били савезници. Ставила сам капуљачу на главу, као штит од ветра и од непознатог.

Док сам журно ишла главном улицом ка кварту где сам некад живела, почела је да ме обузима, чупа и нагриза туга око срца, као гладан векну хлеба. У мислима враћам се уназад, пребирам по успоменама, замишљаам како улазим у Робну кућу у књижару, отац ми купује све што ми треба и шта хоћу. Срећни излазимо из продавница и ја срећно и полетно скакућем као лептир с цвета на цвет. Ово вече и ова ноћ је за мене тужна. Мој отац је ове године напустио овоземаљски свет и преселио се у вечност. Самоћа и старе успомене нису добар савезник ноћу и када сте сами. Враћала сам се ја у овај град или боље рећи пролазила, али не ноћу и не сама и када су ми оба родитеља била жива...

Тада сам осетила само равнодушност. Сада сам осетила да се читав град сручио на моја плећа.

Прилазим згради где сам некад живела, обилазим око ње са свих страна, као гладна животиња око плена. Аветно празна, без живота, запуштена и по мало руинирана. Око ње никле зграде, нове и лепше, али мени непознате и стране. Иста улица, локали, нови људи, други станари. Не осећам се пријатно. Осећам да је прошла читава вечност. Док сам шетала градом имала сам осећај да је мој отац ту поред мене и да заједно разгледамо град. Окрећем главу као да му шапућем... и констатујемо промене које су се издежавале.

Вратила сам се у хотел изгужваних мисли као хармоника. Чекала сам да сване нови дан да обиђем Шумарице.

Шумарице сам у раној младости доживљавала као полигон за шетњу, место за заљубљене, асоцијација за лепо. Сада ми је личио на гробље, тужно, аветно и празно. Вратила сам се на конгрес да одржим предавање, па да посетим драге особе које су ту остале да живе... младе, лепе, здраве и са косом.

Сада нису ни млади, ни лепи, ни здрави. Килажу имају за два и по човека, кожу на лицу за два броја већу, а уместо косе, сија се ћела као аеродромска писта. Када сте непрестано са истим људима или их повремено виђате, саживите се са променама који их сналазе, па вам дође као да време стоји. Као да сви старе, само ви остајете вечно млади.

Никада се не враћајте ноћу и сами у место које вам је некад значило све. Испражњеност и празнину коју сам осетила и апатију, лечила сам наредних месец дана. Сада бих га радо заобишла наредних двадесет година...

Љубиша Војиновић, Петроварадин

ОДА СРПСКОЈ ЖЕНИ

Ја ћу почет` пјесму ову,
љутим бојем на Косову!
После битке и страдања,
дође доба робовања,
ђе је много удовица,
уплаканог` било лица.

Па кроз друге све ратове,
имали смо витезове,
које пјесме величаше,
јер бранише земље наше!
Ал`, женама како бјеше,
како све то поднијеше?

Носила је српска жена,
на плећима зла бремена,
па све јаде и болове,
женских мука кроз в`јекове,
биће тешко у редове,
описати пјесме ове!

Да би мушки ратовали,
на жене се терет свали!
Као цвијет она вене,
црну крпу заодјене,
а да буде туга већа,
све на њена паде плећа.

Тада није лако било,
па се често гријешило,
те нијесу српске жене
како треба похваљене!
Кад` пјесници ово схвате,
нек` се свога пера лате,
на тој теми да пораде
и опишу женске јаде.

Па о њима да се пише,
да се знаде пуно више,
за јунаштво српских жена
и подвиге кроз времена,
да се њима да признање,
за херојство, ништа мање!
Храбра, мудра, с` пуно дара,
од ничега пуно ствара,
и ако је сама била,
свој је пород одгајила!
Тих примјера безброј има,
ђе је мука дошла њима,
кад` остану саме с` ђецом,
с` милим Богом и са свецом!

Поред тешке немаштине,
муж одлази, ђе се гине,
он да брани отаџбину,
она кућу и утрину.

На огњишту ђеца вриште,
муж је неђе на бојиште,
о свему се сама стара,
док јој срце, зебња хара.

У том` јаду битку бију,
да гнијездо ђеци свију,
па за њих се оне труде,
да војника нових буде!
Зато српској жени хвала,
што је све то издржала!

Свети грал су српске жене,
кроз њихове чврсте вене,
крв витешка врела тече,
зато треба да се рече:
само такве соколице,
могу рађат` узданице
и јунаке наше славне,
е, зато су оне главне!

Српски народ тешко страда,
јер га снађе много јада,
ал` су наше храбре баке,

наше сестре, ћерке, мајке,
уздигнута горда чела,
дизале нас из пепела.

Српски ген су очувале,
све изнова почињале
и рађале живот нови,
да би расли соколови!

Ој Српкињо, част ти свака,
ти си примјер од јунака,
расадник си од живота
и рај прави свих љепота,
теби пишем ове риме,
и признање дајем тиме.

Љубомир Глигорић, Нови Сад

НЕКА ПЕВА И ОДЈЕКУЈЕ

Нека пева и одјекује
Фрушка гора,
нека се чује
све до Новог Сада.

Ту је Дунав
обучен у светлоплаву свилу,
нека понесе песму
све до Црног мора.

Још да јој знам име,
тој што ми песму упућује,
па да Дунав премостим,
навратим да је поздравим.

Да је она чобаница,
то би ме обрадовало,
верујем да њен глас
у дослуху је с природом.

Док ме она дозива,
што ли бих је чекао?
Дај да с места полетим,
да се не пренемажем и молим.

Само певај, нека одјекује,
нека и Фрушка гора
сазна све тајне твоје.
Утеха ми је твоје призивање.

Љубомир Тројановић, Врање

СРБИЈО МАТИ РОЂЕНА И ПРВА

Србијо мати рођена и прва, нећу им дати да те згазе ко црва.

Републико драга, председник би сваки да замени краља. Зато нама без краља не ваља.

Бирократе твоје морају да схвате, да се само радом зарађују плате.

Историја је наша славна, политика мирољубива, а вера православна.

Јешћемо опет само со и хлеба, али ћемо те увек волети до неба.

Отаџбино драга, патриотизам се не купује. Он је део нашег бића, кућног прага и огњишта.

Мила моја мати, нећу никоме дати да те вређа, псује и благи.

Аждаја белосветска је исувише сита. Ипак би да те прогута, јер се боји твога мита.

Твоје изнурено тело и изражене боре, резултат су страха душмана да не изађеш на море.

И сестре Русије параоноично се боје и на сваки начин покушавају да вас раздвоје.

Родну грудну и колевку твоју Шиптарима дају, али ће ускоро горко да се кају.

Ој, Србијо мати, помолимо се Богу. Он ће нас увек од свега сачувати.

Ђаво је њима разорио и душу и тело, зато су црним префарбали бело.

Ето истине, коју свако твоје чедо треба да чује, јер једино мајка може да воли и негује.

Нека се стиде сви који су пали и за шаку нечега те издали.

А онда ће мо сложено запевати из свег гласа, да се зрело жито Војводином заталаса.

И Косметом ће поново процветати божури. Зато нека свако твоје чедо ка теби пожури.

Позивам и све пријатеље наше и поручујем им да се ничега не плаше.

Радуј се мати, јер ће драги Бог ускоро нама милост своју показати.

Вратиће нам све што су нам душмани отели, јер смо га увек љубили и волели.

А Бог једини зна и може учинити да се твоја деца рађају и множе.

Марија *Маџа* Миленковић, Ниш

ЧЕКАЈ МЕ

Чекај ме на обронцима наших планина,
тамо где од страха ни срце не куца,
чекај ме поред осушених откоса,
где због видика и његове лепоте око пуца.
Тамо где од ветра не мирује коса,

тамо ме за тебе једна успомена веже,
чекај ме тамо ти знаш где,
тамо ми и последња нада побеже.
Слушај гласове птица што лете,
док време још једну ниску туге плете.

Чекај ме тамо где смо слушали тишину,
чекај ме тамо где видик не досеже,
где смо нас двоје били једине сенке,
где се небо са земљом спаја и уснулу је љуби,
чекај ме тамо где се свака нада губи.

Чекај ме душо тамо где бол душу пара,
тамо где Ад чељуст не затвара,
чекај ме тамо где нема више среће,
чекај ме у нашем царству тишине,
где се завеса среће од туге не диже.

Чекај ме тамо где наша последња нада спава,
тамо, где смо се крили од свих и од заборава,
чекај ме тамо где самоћа душом хара,
тамо где се с мртвима од туге разговара.

Мила Марковић, Параћин

ОБАЛА СЕЋАЊА

Звуци кларинета клизе дуж обале сећања.
Скакућу радосно капљице вида
низ гране моравских врбака.
Гамиже мравињак вечности.
Буди се радознала дубина сна.
Вибрације свемира, зеницама
додирују танке нити осећаја.
Мешају се гласови детета и старца,
и птица сонете везују нити будућности.
А неке драге силуете
заувек плешу у крошњама врба.
Звуци кларинета и непресушна инспирација,
у неизбрисивом трагу најдраже ми звезде.

Милан Добровољски *Ранчер*, Маглић

СРБИЈО...ПОКРЕНИ СЕ

Србијо, још те волови и коњи вуку,
сви те пљују, бомбардују, туку.
У ком ћеш правцу ићи?
И ко зна где ћеш стићи?
Србијо...
Одоше ти кола низа страну,
растурена су, ко ће да их склопи?
Сви кажу да имају ману,
Американци, Руси и ови у Европи.
Србијо...
Окани се волова, коња, чивија, кочијаша,
треба ти јасан пут, светлија будућност.
Да те воде мозгови и интелигенција наша,
Србијо...
Покрени се, негде мораш ићи.
Ако будеш дремала за јаслама,
нећеш нигде стићи.
Србијо, покрени се!

Миле Костић *Дубница, Врање*

ПАМЕТ НОГЕ ВОДИ

(Дијалогска прича)

(Након напорног путовања Дренча стиже у родну Пчињу испред своје куће. Лесењи дан већ поодмакао).

Дренча *(стоји испред врата куће у којој је рођен, гледа лево, десно, све око њега мртва тишина, чак га нема ни пас Рапко, који се увек јављао, било ко да наиђе):* Куц, куц, Рапко! *(Отвара врата куће, још на вратима среће га уплетена паучина, о којој је сањао. Клечи испред улаза, крсти се и љуби кућни праг).* Тате, татко! *(Наслоњен руком на врата стоји скамењен, нико се не јавља. Полако улази корак по корак, немо гледа, насред собе стоји софра, на софри једна каленица, једна кашика и каначе, у којој је до скоро било воде, јер мирише на влагу, криви штап од старе дреновине, који је био наслоњен на зид, дрвени кревет, са постељином, у којој су се гњездили мишеви, и по која мачка. Све је давало слику да у кући нико не живи. Још увек стоји на средини собе како би уочио још нешто што би га подсетило на оца Стаменка. Прилази кревету, клечи испред, милује постељину).* Е, татко, фала ти, живот си ми даја, али смо изгубили тебе. *(Руком прелази преко јастука, подиже јастук, за тренутак застаје, видевиши испод јастука слику на којој је био он, у средини са мајком и оцем, јер до тада никад није видео, зато што му је мајка умрла врло млада, те се ње не сећа. Полако узима слику, љуби је, суза сузу стиже. Сећања навиру једно за другим. У том тренутку, чује се шкрипања улазних врата куће. Дренча се нагло окреће, на вратима види човека, полако устаје, скамењен, стоји у месту, крај кревета и немо посматра).*

Петко: Ма какв си, бре ти, што ћеш у туђу кућу.

Дренча *(стоји забезекнут):* Па ли ја сам, бре, Петко, Дренча.

Петко *(прилази корак или два):* Боже, Дренчо, да ме је неки утепаја, не би рекнаја да си ти. *(Шире руке грле се).*

Дренча *(јавља се по која суза брише очи):* А татко?

Петко: А он, Бог душу да му прости, отидна на он'ј свет, али ми је оставија аманет, да надрћам овде, отидна још претпрошле године, ми толки абер праћамо да га затекнеш на живот, и на он'ј ч'с, али ете, и тој не дочека, јадан. *(Шета по соби).* Бог душу да му прости, све си викаше: мој Дренча, мој Дренча, Ружица, Љубица, а за Јовку викаше: с'г да ми је Јовка туј, сал један качамак да ми направи, чини ми се, ће оздраву. Али ете, изведомо му ред, како доликује.

Дренча *(дубоко замишљен брише очи док је седео на трonoшчету):* Бог душу да му прости! Фала ви, Петко, ете да несте били туј, такој би си га

с'г и затекнаја татка у кревет. Петко, тој биднало што биднало, него да ти кажем: душа ми болује за кућу, срце ми је биднало како камен. Туј сам се родија у овуј кућу, а с'г, еве како сам затекнаја, све запустело, у паучину се уплело. Још кад отвори врата, видим: нема га татко. Одма ме нешто смудна у срце. Сал што се не скотрља на земљу те да пресвиснем од муку. Зар татко такој да заврши, тој да дочека? Али човечја, тврда душа. А мајка, Бог душу да ву прости, малечак сам бија, а бија сам недоношче, па ме ишчували у вуну да пораснем. Затој ми јадна и зборила, викала: Синко затој ми и пол'чка раснеш, што си се малечак и родија. Па, ете, Бог даја здравље, и благослов, фала му на Бога. И с'г кад се сетим на њи, како су се мучили, мука ми припадне. *(Врти се у круг, удара се у главу)*. Има да се изедем како лебац што га не затекна живога, белким је имаја нешто да ми каже.

Петко *(одмахује руком)*: Ма не ли ти оточ тој прича, сви ви тражеше, тебе, Јовку, деца сви. Тој нема више врћање, што је отишло на т'ј пут, тој биднало, тој се не враћа више. *(Гледа Дренчу)*. Него, причај како је тамо, снађосте ли се?

Дренча: Тешко, Петко, тешко. *(Устаје, шета по соби)*. Е мој татко, зашто ли викаше: идите, синко, бегајте из овуј сиромаштију. А оно само, да несмо дом, сас њега, сам да си умре, ете што је дочекаја сас његово причање, с'с његову доброту.

Петко: Е, Дренчо, сви не чека тој, али гледам те, коца си се изменија. Не би се рекло да ти је тешко, видим начинаја си се б'ш арно, како министар, а не да си калеџија.

Дренча *(шета лево, десно)*: Е татко, татко. *(Промуклим гласом)*. Петко, чим такој, туристе ли га до мајку?

Петко: Туј, туј, до њума.

Дренча: Викаше он: докле је жив човек, гламњу не турај на работу, него бегај из овуј сиромаштију, куде ти памет ноге води, кад оно, такој и бидна, чим мрднеш од кућу, одма друго, Петко. Него, јутре здравље, да идем да ги запалим свеће, чим сам дошја, с'г еве га екендија, слунце на заотку, а гробља су далечко.

Петко: Ако тој, али куде нас бар преконачи.

Дренча: Не, Петко, овде у кућу ће останем, там'н да видим нешто, па јутре здравље.

Петко *(полази из куће)*: Наврни малка и до нас.

Дренча: Оћу, Петко, оћу. *(Остаје сам у соби, шета, час скине једну паучину, час другу, седа на столице трonoшче. Гледа у таван, како из таванске греде испада црвоточина)*. Е татко, Бог душу да ти прости. *(Крсти се)*. Бар да седнем на твоју столицу. *(Подиге каленицу, која је стајала на софри, гледа окреће, мирише је)*. Што ли си само из њума изеја? *(Гледа кашику: чиста)*. Како да је бистру водицу кусаја, душу стару да разблажи. *(Узима каначе подиге, мирише, гледа)*. Још мирише на влагу, у печену земљу вода брзо не гине. *(Подиге се, узима криви штап који је стално у последње време носио)*. А овај, зашто па стап, несу му турили сас њега. Не,

нека га, овај ће га носим сас мене, у Каравуково, да се сећам на татка. *(Застаје)*. Бар да викам: стап сам наследија од татка. А можда, и за мене га је и оставија. *(Подупире се шета, лево десно)*. Не се знаје што носи живот, а и дренов је, здрав стап. *(Гледа кроз омален прозор)*. Кад сам бар превалија толки пут, и к'д сам дошја овден, да тркнем јутре, здравље Боже, и да видим за т'ј алат, куде чича Ранђела, ако је жив и здрав. И он беше стар човек. Да наврнем и куде Росе јужарско, да видим за тој жит'нце, ако не су га изеле гагрице. *(Враћа се осмех на лицу)*. Ја, божем, да фатим семе, од тој жит'нце, да га донесем овде у Пчињу, а оно пут ме однесе на другу страну. *(Сам се смеје)*. А и оној што беше, калајисуваја онуј ноћ, да ли држи калај? И оној Росино котле, да ли ву држи још воду? *(Мало узбуђен шета час на једну, час на другу страну)*. Него, здравље, да ос'мнем сабајле. Прво да идем да запалим свеће, на татка и мајку, да наврнем на железничку станицу у Врање, да видим к'д имам воз, за назад. *(Полако прилази до кревет ослобађа се гардеробе и тако мрак полако хвата Дренчину самоћу у родној кући)*.

* * *

Росе *(прилази, милује га по лицу, коси, љуби га)*: Сине, спи ми ти спи, тате њи има све да ги утепа. *(Склања се у други угао собе, сузних очију)*. Фала ти, Боже. *(Крсти се)*. Фала ти што ми даде овој пиленце, што ми отвори очи. *(Шета по соби, очи не скида од Божићка)*. А мој јадан Бошко, бар да беше дочекаја да га види, и он да се радује, не би можда ни знаја чиво је, и он би се радуваја, и он. Изедоше га ћеране, јужа, конопци, тај пуста работа. И ја сам погрешила што му бар не каза да сам трудна, белким теше радос да му продужи живот. Ја будала, све нека работа, па работа. *(Прилази до прозора, гледа у ноћ, тишина у соби, крсти се)*. Бог душу да му прости. Нема се куде из овуј судбину, нема. *(Окреће се према детету, кандило скоро да нестаје)*. Ете каква ти је судбина, божем мајстор Дренча, и жит'нце збира, да носи у Пчињу за семе, а његово семе из Пчињу, одма никна, одма. Него, па му фала и на њега, нека је жив и здрав, и његова је таква судбина, можда и неје крив човек. *(Смеје се врти се у круг)*. Бидна мајка, родила сам злато, друг Дренча, затој га деца викав Калеџија, затој. Стварно је тој што викав људи, ако коза л'же, рог не л'же. Ега га донесе Бог од негде, да види што је Росе Јужарка очувала, злато, пућен Дренча калеџија. *(Кандило још увек светлуца)*. Арно ми викаше тетка Марија: Ћерко мори, да си тврда како кремен, а Бог работи његову работу, па ће те дарује. Радост ти је позади уши, само треба да га дочекаш. *(Смеши се, кроз осмех јавља се по која суза)*. Само онај мучена душа, јадник, не мога да дочека, ов'ј радос ноћ и д'н, с'л нешто да стекне, да има да не гледа у другога, а с'г јадан гледа у црну земљу. *(Крсти се, шапуће)*. Бог душу да ти прости. *(Застаје)*. И ми ћемо там. *(Настаје тишина)*. Е, ја јадна да си не беше послушала онуј тетка Маријину лакрдију, не теше да се умешам међу другачке, те да си останем јалова, без пород. *(Лампа се гаси, крсти се пре спавања, нешто шапуће и тако са осећањима губи се у собном сумраку)*.

* * *

Росе: С'г ми је л'кнуло, и дете је видело кој му је татко.

Дренча: И на мене ми је л'кнуло, што сам ве видеја, тебе, њега, нека је живо и здраво. Али, откад сам те први пут видеја, ја мирку несам имаја, тија очи, уста, снагу, твоје одење, како да ме омађија. За мене не беше исто, како пре, ноћ, и д'н, него ноћ, и не спијем, око не склопим, с'н ме не фаћа. А и д'н такој, у д'н ти се радујешем. Еве и с'г те исто гледам како и т'г после толко године исто ме држи. (*Застаје*). Још па како те, т'га цуна, како жив жар да сам т'кнаја, сас уста, а снага ти беше мека, и топла, мазна како на дете обрашчики. (*Гледа је у очи*). И с'г не знам што се тој деси сас мене. Ете и с'г те гледам, али после толко године исто те осећам, и радујем ти се. Еве уста ти треперив, очи ти се уласкале, лице ти како жар биднало. (*Гледају се*). А кад видо још и дете, помисли си одма: Боже, Дренчо, ти узедо божем оној семе од жит'нце, да га посејеш горе у Пчињу, а оно што сам ја посејаја овде, одма никнало, одма се прифатило, изникнаја син, син, син! (*Врти се у круг и смеје се*). Мој син!

Росе (*смеје се*): И тој пућен ти.

Дренча: Нешто ми се је предсказувало и на мене, да је нешто никнало, те несам могаја да издржим да не наврнем, кад сам већ наврћаја куде кућу, а и с'н много казује.

Росе: Е, не ми је л'ко и на мене, много што сам глитнала горчиво. Сви причав по село, копав си башчу сас мене, садив си мумуруз сас мене, воденичар си прича у воденицу сас муштерије, овчари си овце чував сас мене, жене си пазар искарав докле продавав, свака слава у кућу, ја и мој Божићко смо на ред за причу. Туј неке комшике алапаче такођер викав: Тој неје Бошково дете, тој је од онога калецију. А теј флинте, оне се повише курвосујев. Ја несам од бес тој искала, мене ме је зор натераја, мука да остане кућа отворена. Да сачувам огњиште куде ме је домаћин оставија. А мој Бошко јадан, тој не мога да дочека, белким т'ј радос теше да га задржи, да поживи неки д'н да му беше казала, а ја т'г онеме. Он јадан и теј његове суђенице, оне су му такој судиле на трећи вечер. (*Крсти се шапуће*).

Дренча (*пружа руку, додирују се*): Росе, нема се што, т'кв је живот. Еве и ја, божем, дођо татка да га затечем, али он отишја.

Росе: Не те пита, да неси гладан, путоваја си?

Дренча (*држећи је за руку*): Не, несам гладан, сас овој сам сит. (*Пружа се да је милује*). На мене ми је с'г пуно срце, кад сам те видеја, пуно па препуно, а и сит сам, што сам сас вас.

Росе: Е, фала му на Бога кад се сети за мене, те даде овој пиленце да се не растури кућа.

Дренча: Неће, Росе, не, еве и ја неће дадем да бидне тој. И ја ће помагам сас овуј работу, у срце си ми, а и даја Бог, има за сви. Мислија Бог одма још кад се зачинало. Малка Бог, малка Шваба.

Росе: Кој Шваба?

Дренча: Па т'ј што је била његова кућа. Него ти ов'ј алат што је останаја куде чича Ранђела донеси га овде, куде тебе.

Росе: Е, што ћу ја сас њега?

Дренча: Нека је жив и здрав, ете га расне, не се знаје тој.

Росе (*смеши се*): Ега има на кога да се изметне, да се мане. На тебе, да бидне мајстор.

Дренча (*прилази јој, Росе поставља за вечеру*): Види се, права си домаћица. А за алат с'г и дете знаје да је татко калеџија и Бог ће си га оправи.

Росе: Фала му на Бога.

Дренча (*после вечере*): Росе, ја сабајле имам воз на подранку. А ако те дете прашује за мене, кажи: татко отиде у печаловину. (*Смеше се једно другоме. Дренча устаје са столице, приликом пролаза поред софре, гаси се лампа, остају у немој тишини собе. Јесења месечина баца по који зрак кроз прозорчић, те се тако примећује кревет у углу собе. Сан је узео под своје крило Дренчу и Росе. Чује се још увек Росин глас*). Знала сам, дете неје могло да бира татка и мајку, тој не се бира, него туј раду си Бог работи, те такој и тебе те донесе Бог да остане овај кућа отворена.

Милета *Мимо* Томић, Ваљево

ЗА ДУЧИЋЕВЕ СУНЦОКРЕТЕ

Србима и српству

Лишени су Сунца Дучићеви сунокрети,
нестаје и оно мало светлости и наде!
Песник одавно у блештаву вечност стаде,
ал` душе потамњене не умеју процветати!

О, српство унижено, браћо прокажена,
стојички издржите, никад се не предајте!
Појавиће се на Небу многа Сунца сјајна,
за сваког једно, за благостања недосањана!

Миљана Голубовић *Мика*, Ужице

ОКАМЕЊЕНО ВРЕМЕ

Ја сам ти нико,
а у ствари ништа,
једна празнина
ту негде у углу
речи недоречених.
Грлим те
у простору ћутње.
Изух се из жеља
и кретох странпутицом хтења.
Хтење ко хтење,
не чека зрење
и одвуче све
и неразум и окамени време.

Милица Аранђеловић, Панчево

ВИШЊА

Било је то онда кад су
нељуди прогонили нејаке.
У дугој долини: стари, црвени
ауто, она, мајка и две баке.

*Мајка је возила храбро, заобишла
је све тракторе и приколице...
Меци су зујали крај моје
главе и рашчупане, црне косе.”*

Баке са црним марамама и дугим
сукњама нису плакале.
Страх је ледио и откуцаје срца,
а неће сузе... док су из Крајине бежале.

*Да бар тата није млад умро,
он би знао – био је јавни тужилац.
Чврсто сам стезала седиште аута
Да је бар тата...*

Окренула се, а боље да није
да не памти горке слике,
јад и тихи јецај, све нејач и старци
вукли су нешто мало ствари и стоке.

Вишња је једне вечери ушла у мој дом
као девојка сина мог.
Лепа, витка и висока,
тамних очију, допрла до срца мог.

Црна коса је падала на њена
рамена као расута мирисна свила.
И све би било лепо да једнога дана
њих двоје нису добили крила.

Вишња више није долазила.
Син је заволео другу.
Као река, у збегу се код нас слила
и оставила најлепшу дугу.

Милица Стојковић, Ниш

НАДА

Никада нисам очекивала да ме људи воле или мрзе.
Само сам хтела да ме оставе на миру,
и остајала онде где највероватније и треба да будем.
Погледи упрти у мене, у мој живот,
чинили су да се осећам често уморном,
али никада вреднијом, паметнијом и лепшом,
или мање вредном, глупљом и ружнијом.
Нека раде шта хоће са собом и својим животима,
па, на крају, и са мојим животом!
Ако се не врате они који су до јуче били са мном,
вратиће се они који одавно нису поред мене.
Ма колико још дуго људи говорили,
никада неће открити суштину.
Заборављали су, само ћу толико рећи.
Ја нисам заборављала.
Живела сам са болом,
бежала од заорава, од те смрти.
Научила сам да не мислим о неким стварима.
Није погубно за предмете наших мисли
не мислити на махове, на дане, сате или године.
Погубно је бацити их у заборав.
„Заборав је смрт са правом на наду.“
Или, пак, нема места нади у оквирима било какве врсте смрти.
Нада је, ипак, нешто што лепше стоји уз живот, зар не?

Милорад *Мишо* Куљић, Стари Лединци

ПРЕДСКАЗАЊЕ

Звала се Савета, или се тако називала и другачије и потпуније, није је знао нико, бар не овде у Бачкој, где се ово збило. Говорило се да је из Косовске Митровице, а и контакт се преко овог места остваривао искључиво путем телефона, колико је мени остало у сећању.

Када се шире сазнало за Савету и њене натприродне моћи, гледања будућности, читав град мога тадашњег живљења препричавао је њене невероватне прекогнитивне спознаје, истинским остварењем и доказане.

Сваки је говорник неспорност ових истинских, судбинских виђења, тврдио толико уверљиво, као да је био лични сведок њених предсказања или бар потоњег остварења истих, иако су већином сви они били само пуки преносиоци чулно примљених информација.

Као дете просветних радника, васпитно сам штелован више ка сфери егзактног, иако сам прикривено гајио личне склоности ка трагалачком, у недовољно испитаној, и у свету пуне материјалистичке реалности чак испитно непожељној области ванчулног опажања.

Ипак, са неповерењем сам прихватао гласине о чудним виђењима будућности лица која се Савети телефонски јаве, усудивши се да, наводно, *завире* у сопствену будућност, путем њених чулних или ванчулних спознаја.

Вртложно ширење приче, посебно оне којој је тема оваква чудна и непојмљива појава, доводи до њеног цунами нарастања, пламно је разбукутавајући ка стварању мита. Овако нақвасалу првобитну причу, са протоком времена једва препознаје и сами Изворник.

Прича предсказања, у коју сам се кроз остварење животних слеdова, на жалост и непобитно уверио, у мене је својим првим делом смештена од Ње саме. Други део приче, у Њено име испричао је живот, учинивши је сведочанством о могућој спознаји будућег дешавања којим ми је заувек расветљен мрак неповерења у човекове моћи, ове врсте.

У каснијим годинама мога живота, лични, прекогнитивни снови су имали честу и лаку проходност, према мојој свести, потврђујући се временом у веродостојности истинског опажаја, којим ме је подсвест, попут каквог пријемника, те ка мојој свести потом и предајника, награђивала.

Од истине се, моја прича о предсказању може незнатно удаљити, понета размахом субјективнога, у моме доживљају, или сужена сенком вела, који нам заборав навлачи.

Била је девојка мога пријатеља, већ неколико година. Готово да су били верени, бар смо их ми из њиховог најближег окружења таквим

сматрали. Свима нам је логични исход, овог вишегодишњег љубовања било очекивано овенчавање брачном круном, са једином непознаницом, у термину.

Онда се Она једнога дана усудила да телефонским позивањем Савете, одшкрине засторе према димензији будућих догађаја и дозна своје животне следове. Урадила је ово више из игре, ради шале, него што је истински веровала у овакав начин дознавања будућности.

– Имаш момка, кога волиш и са којим се годинама забављаш. Воли и он тебе. Али... Нећеш се удати за њега. Удаћеш се за другог и родићеш дете. Бићеш срећна... Једно време. Онда... Нешто ће се десити, што не видим добро. Магловито ми је некако. Назови ме, након пар година... – недовршеношћу је Савета окончала разговор, промрсивши још – ако будеш могла...

Када нам је причала, о овом свом телефонском излету у будућност, шалили смо се, посебно на рачун мог пријатеља, који ће, ето, за рачун Њене среће, дакле, бити одбачен.

Свесрдно се и Она укључивала у наше шале, искрено верујући да се ова прича овде, у овој смешној игри, и окончава.

Поново је ова прича постала предмет шала, сада само према мом пријатељу, који је искрено патио када су и одиста раскинули, а обоје су били каприциозно тврдокорни и у инатним ставовима непопустљиви да би се измирили.

Прошло је неколико година, када је до нас стигла страшна вест. На повратку са годишњег одмора, где је Она, бивша девојка мога пријатеља, боравила, са својим супругом и дететом, десио им се тежак саобраћајни удес. Супруг и дете су преживели, а она је преминула.

Живот је допричао онај, од Савете наговештени, директно неизречени, несрећни исход, њеног предсказања: „Назови ме, након пар година... ако будеш могла...”

Милош Елек Вукотић, Београд

СРЕМСКА РАПСОДИЈА

У смирај дана, фрушкогорским путем, возио сам се аутом док не избих на једну узвишицу. На врху се зауставих и изађох из аута. Узвишица је била са три стране опкољена липовом шумом, у којој је владала тишина. Треперави сутон полако се пробијао између стабала и колао око жбуња. Мешао се са мирисом трулог лишћа и маховине, ширио се из увала, журећи да прекрије рит крај Дунава и ливаде које су сунчеви зраци већ напустили. Ближила се ноћ без дашка ветра. Тупи ударци кљуна о суво стабло чули су се негде у близини. То је детлић испод коре липе кљуцао црвиће и мраве као свој вечерњи оброк. У дубини шуме одјекивао је звонки глас вуге и звиждање црног коса.

Окретох се на четврту страну, према Дунаву. Поглед се пружао као на длану. Са те узвишице у даљини су се јасно видели брежуљци са беспрекорно засађеним редовима винове лозе, и путеви који су се беласали и сливали у овај којим сам дошао. Дан беше на измаку, Сунце је полако залазило иза Иришког Венца. Цврчци су отпочињали своју вечерњу песму. Из рита се чуло клепетање роде и штектање лисице.

Сумрак је почео да обавија земљу. У рити крај Дунава видела се лака измаглица. Жабе су уједначеним и непрекидним кретањем наговештавале да ће и сутрашњи дан бити леп и сунчан. Шљуке и дивље патке летеле су изнад честара и као огледала глатке површине тамно зелене воде.

Спуштала се топла тиха ноћ. Из суве земље избијала је преко дана акумулирана топлота с мирисима пољског цвећа и зелене траве. На тамно плавом небу су све више блескале звезде.

Био је то сигнал, да наставим своје путовање.

Милош Иветић, Футог

ГДЕ СУ САДА РОЂЕНИ НАШИ

Где су сада рођени наши?
Тишина ме плаши.
Суза клизи низ лице,
где сте, наше породице?

Остала је нека бака стара,
што дан проводи у сузама.
Старе кости добро знају
да задњи чувар је у завичају!

Од свега милог, оста ништа,
угасише се наша огњишта.
То сада муке су наше,
младост одавде протераше!

Сами себи ми смо криви,
овде нико већ не живи.
То признање болно је истини,
браћо моја, у далекој туђини!

Сваки од вас по свету скита,
тек понекад за завичај пита.
Је л' остао који јунак прави
да у селу славу слави?

‘Оће л’ ико од вас знати
у село родно да се врати?
Ту да живи смело и дрско,
што је било да остане српско!

Миљана Игњатовић Кнежевић, Ниш

ПИСМО ЦРЊАНСКОМ

Ко зна колико година Срби су пред злом лутали
згрбљени, судбом шибани, стегнутих зуба су ћутали,
као семе непосејано, ветром ношено и судбином,
по неораној земљи идући за неком другом истином.
Много је генерација по свету овом бродило,
по снегу и киши и дању и ноћу је ходило,
много се српске деце у изгнанству родило,
чувало туђе границе ван својих граница протерано.
Сви они који имаше, па немаше више ништа,
у твоје књиге, ма колико их било, сви не би стали,
они који су отишли, а они који су остали,
о сеобама ће с колена на колено шапћући зборити,
и приче и песме о злом ће том времену творити.
А Срби? Твој народ још у сеобе одлази,
напушта Хрватску, Косово, у неизвесност полази
и родну грудну оставља прогнан бедом и несрећом,
оставља гробове предака, рођаке, свој родни дом.
Сеобе још трају, Милоше, пророк си био времена,
Срби се селе и даље под тежином свог бремена.
Није им судбина скитачка, већ ратничка и јуначка,
народ су Душана Силнога и Лазара цара великог,
иду, а међу облацима, плаче и свемогући Бог.
Сеобе трају. Ко чамци што по бескрају плутају
између земље и неба још српске душе лутају.

Миодраг Томић, Божињевац

ТВРД ЈЕ СРБИН, САМО ЗНАЈ!

Сваки Србин сада кличе,
да скраћује туђе приче.
Мисли су му тип-топ,
не одступа српски Шоп.

Не сме нико да му врда,
одлука је свака тврда,
свима познат инат српски,
поносан је, ал` и дрски.

Тим се шармом Србин дичи,
што је такав, му приличи.
И поразе би да слави,
не да другом да га гњави.

Инат српски – то је доза
наслеђена преко лоза.
Попустима се не мај,
тврд је Србин, само знај!

Сваки Србин, свој на своме,
у инату главу ломе.
Зато, стари друже мој,
Србина се увек бој!

Миомирка Нешић, Смедерево

ОПРАШТАМ СЕ

Опраштам се од тебе
на земаљским путевима,
док Дунав везе успаванку
на широком платну вечности,
док небо гомила облаке,
паперјасте и нежне.

Опраштам се
и од милих предела
у којима су биле
настањене твоје очи,
где су заувек прекинути
наши равномерни кораци.

Опраштам се
од невидних ливада,
где лептири већ дуго
не шире раскошна крила,
где од твога додира
неће никада више
цветати загонетне руже,
са ове стране постојања.

Мирјана Ђапо, дистрикт Брчко

БОЕМСКА

Хајде да се играмо боема,
да замислимо да нема ничег од гламура,
једна тура пића моја, друга твоја,
само ми и кафаница и поспана лица
последњих гостију што дочекују зору.

Да на салвети стихове исписујемо,
кријемо се иза изговорених рима,
пијемо ону брљу од ракије
што дан у бурету одлежала није,
а завршимо са малом порцијом гулаша.

Ти замисли да сам снаша, не песникиња, дама.
Не мораш ми сипати пиће, то сама могу,
обори ме с ногу поезијом што и простакушу пали,
а ја ћу ти узвратити чедношћу властите риме.
Заузврат, шапнућеш ми, на крају - своје име.

Мирјана Соколовић, Стара Пазова

МИРИСИ ОПЛЕНЦА

Мисао ми данас
на Опленец мирише,
препуњен се пехар
грудима разлива,
кап ни једна
ту не фали више,
опијена душа
спремна је да пева.

Док зеницом крадем
обрисе видика,
небо се и земља
додирују смерно,
над рођеним чедом
благог крајолика,
што се чува, пази,
воли неизмерно.

Зачарано око
блажен поглед скрива,
док стазама тихим
кротки корак водим,
хтела бих да станиште
устаничких душа,
уз песму славуја
речју благородим.

Обрубљем јаве корачам
као у растављеном сну,
стазама божанским,
јуначким, светим,
отменим, царским,
тежачким. Све су ту.
Зауостављен дах, даје ми трен
вечност да осетим.

А када моја врба поникла
на ветрометини равнице,
пожели да надрасте узвишја
Стражилова и Иришког Венца,
ја залићу је сребрним
капима из пехара,
који у грудима данас
носим са Опленца.

Реч ни једна
не стиже ме више,
само жеља притајена
стићи ће ме можда,
кад' сан ми спокојан
једном замирише
подареном ружом
и погледом – Вожда!

Мирјана Цветковић *Мирча*, Смедерево

РУЧНИ РАД

Прабака тешко сукно ткала,
у старо време тако је било.
Уз петролејку, у зимске ноћи,
љуљала љуљку уз своје крило.

Бака је вешто столњаке везла,
црвеним концем на белом платну
и поред себе њихала бешку,
шарала јабуку за ћерку. Златну.

Мајка понешто руком знала.
Ситним је бодом везла гоблене
и поред свега, баш као некад,
у белој колевци чувала мене.

Ја сада седим док вече пада,
док се млад месец по небу краде,
светли ми екран, куцкам и пишем.
У исто време, у другој соби
и моја деца то исто раде.

Некад се питам зашто је тако?
Ваља се време, а свет се руши.
Која је срећнија од нас била,
а која имала спокој у души?

А онда сутра наши потомци
ткају тканицу испочетка.
Између јуче, данас и сутра,
између првог и задњег ретка.

Мирко Стикић, Нови Сад

МЕЊА СЕ НОВИ САД

Опет лепу стару кућу руше,
моћ профита нагриза град,
ничу здања без лица и душе,
нестаје мој стари Нови Сад.

Улица старих све мање има,
велике зграде сад праве хлад.
У срцу празнина, помало зима,
у сећању још само оста онај град.

Неста и виле у Васе Стајића,
грађене на углу са стилем и маштом,
одлазе квартови стари и цвркути птића,
старинска дворишта са цвећем и баштом.

Неки моћни људи, градитељи нови,
моћ њиховог новца без мере и душе,
читава квартови без дрвећа, голи,
знамења културе без милости руше.

Мирослав *Мишел* Болтрес, Смедерево

СЛАВСКА ЗДРАВИЦА

Срећна ти крсна Слава, врли домаћине!
Нек се сва благост небеских престола
на твој часни дом данас излије!
Нек ти кућа сваког дана напредује!
Нек тебе и све твоје ближње
од данашњег дана па све на даље
красе све хришћанске врлине!
Вазда добар верник био – вазда и остао!
Уз Божију помоћ сваки ти посао
од руке и на радост ишао!
Потомством да се дичиш – на претке да личиш!
Сваки ти пут на прави пут водио!
И на многа лета још крсну Славу славио!
На понос прадедова и часног рода!
Да ти се увек с' поштовањем спомиње име!
Тако ти Добри Бог увек помогао!
У здрављу и радости ти и дом твој хришћански
дуго и сретно живели!

Посвећено свим
Часним домовима
српских домаћина
о данима Крсне Славе

Мирослава Цветковић, Смедерево

КОД ДЕСАНКЕ У БРАНКОВИНИ

Кад је походих летос у Бранковини
- као да сам била на светковини.

Почивала је у завичају
који је у срцу носила,
до песничке гозбе издигла,
ту међу шумским звездма,
боровима, зеленим витезовима,
што бију бој са муњама.

И кад је туга кроз њу протицала,
и кад су је плашиле тајне које воли,
и кад слутња одласка је боли,
и што за *благом највише се жуди,*
а све су хладнији људи,
не спушта завесу
између ње и света.

Поштује законе из дубине свог бића,
одупире се оним *царским*, без покрића,
и *тражи помиловање:*
за оне који не могу да иду брже
и прохујалог се држе;
ил' *који трепере ваздан* као брезе
у *царству поезије.*

Над животом загледана
тражила је помиловање:
и за земљу куда војска прође,
за смртомрце – да рат не дође,
за сељаке из Бранковине.
Марије Магдалене
(и за мене...)

Бунтовна некад и горка је била,
а тихо и благо говорила.
Од стрепње, туге и слутње тамне
бранила се нискама речи
и сећањем на *насмејане дане.*

Као река до речи је
дуго путовала
Иако је празан чун
до друге обале чекала,
са птичијом радошћу је живела.
И баш њој бих руку дала
да ме превезе преко,
ма где далеко...

Нада Малек, Панчево

БАЊЕ У СРБИЈИ

Забелели се кровови мени непознатог града. Дува ветар и хладно је. Недеља. Испијам јутарњу кафу сама. Цимерка Снежа се *извукла*. Отишла је у свој Чачак. Драго ми је због ње, али се сада у соби чује само тишина. Нема њених ТВ серија. Малопре се јавила телефоном да чује како сам. Кажем јој:

– Дођи што пре, па макар *грмеле* оне твоје серије!

Тишина зна да засмета. И самоћа. А за викенд ни терапије нема. У друштву је све лакше и лепше. Узех оловку, да *убијем* време. Повремено погледам кроз прозор. Преко терасе види се град Младеновац, који још нисам обишла. Тераса је поплочана црвеним циглама, црепови исто црвени. Они *залонцани*. Столица на тераси чека лепше време. Три беле брезе њишу се на ветру. Лишће пожутело, али га још увек има. Око „Селтерса“ широк појас дрвећа, зимзеленог, па пут. У даљини се види град. Истиче се један димњак и црква, наравно, коју у сваком граду и запазим и обиђем. Али овде је хладно и ја не излазим из собе. Тражим сунце и отворене прозоре. Очекујем да чујем птице. Тражим бистре потоке. Нашла сам их у сећању, не тако давном у Соко бањи. У бањи за коју је Бранислав Нушић давно казао: „Соко Бања, Соко град, дођеш стар, одеш млад“ ишла сам и раније. Одлазила сам на инхалације два пута годишње, у пролеће и у јесен. Увек сам одседала код исте породице. Овог пута је то вила „Бота“ и ја сам заиста задовољна. Одбијам предлог лекара - инхалације, ја сам на одмору, хоћу да будем здрава, да се проводим. Хоћу да уживам. Овде постоје сви услови за тако нешто. Све је зелено, небо је модро плаво, сунце не пржи него милује својим зрацима, цвеће је црвено као булке из мог краја. Ваздух чист, вода бистра. Сељанке испред одмаралишта продају јабуке петроваче, ракију и мед. Медицинско особље се заиста труди око нас, а храна није лоша. Ипак ми је од свега најлепша јутарња кафа. Највише ми прија баш испред „Милошевог конака“. Кафа са обавезним ратлуком и киселом водом. Столњак је плав, по њему жути сунцокрети. Конобар љубазан. Наиђе по неко из одмаралишта и застане да поприча са нама. Они о фабрици, ја о деци, о културним догађајима у месту, о књигама или о музици.

Моји пензионерски дани теку мирно и лепо. Још да ме кичма не боли толико па да са друштвом кренемо до Озрена. Овако сам стигла само до пећине надомак Соко града. Успут сам поскидала пола ствари, а вратили смо се таксијем. Е, да није те астме! Овако сам захвална свом драгом што седне са мном и гледа пропланке кад се уморим, што ме слика скоро на свакој падини, што ме грли док шетамо, што је опет, као некад давно, уписао наша имена, додуше на једном скровитом месту...

Последње вече на одмору у Сокобањи. У центру такмичење „Прва хармоника...“, гужва неописива. Ми шетамо средином улице. За време паузе из „Милошевог конака“ преко трга истрчавају три позната лика. Група „Гарави сокак“. Бане је најупечатљивији. Танки бркови, сламнати шешир, широка кошуља, прслук, и песма „Понекад“. Лагана, равничарска, дира у саму душу. И видим Банета са гитаром и шеширом како пролази кроз поља пуна жита, кукуруза, макова и сунцокрета. Сунце упекло, а он пева, онако шеретски, о Срему, о Банату! Разнежила сам се у сред Соко бање.... решила сам да напишем причу о Србији и о Банату!

Наталија Карић Слијепчевић, Смедерево

ВЕЧНА НОЋ

Ропак умирућег
закива се о небеса.
Прострељена,
па мачем пресечена,
без наде,
на крст разапета
Србија на Косову,
у чемер сабијена.
Грактање врана
кроз време путује.
Чујем их,
осећам,
видим
како на крилима својим
смрт носе да зене гасе.

Руком
крст у ваздуху исписујем,
шапућем:
О, Боже Правде, спаси.

До мене
кроз време допире поклич
и звекет сабљи,
по ко зна који пут.

Никола Станковић, Београд

ОЈ, СРБИЈО

Ој, Србијо, међ шљивама,
на што си то данас спала,
од Душана Силног царства
шака јада преостала.

Одавно је било кад си
излазила на два мора;
и Егејско и Јадранско
сад су за те ноћна мора.

Чак и мала Црна Гора
гледа на те ко с балкона,
Европа јој тик пред носом,
бриселска већ чује звона.

У том свом заносу силном
и с Русијом раскрстише,
Косово да није српско
с *тврдом вером* одлучише.

Али Срби и Србија
пријатеље своје воле,
пате и због својих рана
и оних што друге боле.

Мана им је само жеља
да у спорту буду први,
испреди Руса и Амера,
шта ће кад им то у крви.

Због словенске топле душе
задњу кап би крви дали,
за помоћи у невољи
први били и остали.

И на знање свим онима
што нас руже, што нас куде:
Србије ће земље бити
док Србина задњег буде!

Оливера Носов Марјановић, Дољевац

ГОСПОДАРУ ИГРЕ

Не однеси ни грумен земље из завичаја,
не пиј вино,
завараћу те,
оставићу оно што имам,
не иди у таму сам,
не служи се цвећем,
грех остаје.
Воли ме стваран.
Осећам страст колико могу да издржим.
Уплаши у крв у мојим жилама,
помери реч,
не требају нам сведоци,
бежимо верујући свима који су против нас,
отићићемо свако на своју страну.
Пут остаје чист.

Оливера Шестаков, Београд

ВОЈВОДИНА - КЛАСЈЕ

Док кроз класје
пролазим, не могу
да одолим
да руку не пружим,
да врхове стабала,
као косу дечију, благо,
дланом лахора,
не помилујем.

Поља, на којима
небо и облаци
у равној линији леже,
докле год поглед сеже.

Смеју се сунцокрети
лицима обасјаним и
сунцу плешу
плес страсни.
Зрело жито зове
да га за струк држим.

Све су стазе овде
одабране, али једна
широка, поред храста
води до реке, која
полен времена носи.

Радисав *Раде* Пантелић, Београд

ШУМАДИЈО МОЈА

Родила ме мајка
у Србији, брале.
Нежне моје мајке,
руке љуљушкале.

Шумадијско дете,
да би било веће,
одраста у крају
где је влада среће.

Жита и плодова,
оно што је храна,
увек буде доста
за годину дана.

Кад сам одрастао,
поста`лола прави.
Имао сам претке,
да се име слави.

Крст ми је знамење,
које Србин носи.
И по томе крсту,
свак ће знати, ко си.

Слава кућу чува,
тамјаном се кади.
Да су здрава,
да не буде глади.

Радо ћу певати,
песму што сви знају.
Шумадијо, Шумадијо,
ти на земљи рају.

Радмила Милојевић, Параћин

НА ЛОВЋЕНУ

Његошу на поклоњење
посетих врлетну гору,
високо орлово гнездо,
и добих перо на дар.
Владико Раде,
речју твојом обојено је небо,
сав земаљски шар.
Упио древно огледало мора.
Знао оно што други нису.
Прстима финим на струни гусле
пустио глас.
Оставио поруку свету
да су сви људи један род.
У срцу имао драгоцен дар.
На твоје слово, никад неће
пасти прашина, сваки твој стих
врти се умом, поуком.
Поносио се чашћу,
дивео акорду зоре, звезданом ходу.
Желео у свему склад.
Мудри Владико Раде,
име твоје завек ће се спомињати,
мудрост твоја, од времена је јача.
Већи су од планине.
Орлово гнездо које си свио,
ореолом зрачи.
Бронзане облаке расипа,
димом, тајном, сјајем.
У зрну времена, пламени зрак,
сјај, над сјајем.
Никад заспати нећеш
у души народа свог.

Ратко Белић *Рале*, Суботица

СРБИЈА

Сваки њен камен
и грумен земље,
из пепела рађа
живот стамен,
кријући од мемле
сваког препорађа.

Свако њено дрво,
што вири из гора,
ил' усамљено стоји,
пружа живот прво,
као песма хора,
никог се не боји.

Пружа се ка небу
и облаке пара
поносом својим,
о земљи и хлебу,
вековима ствара
потомцима мојим.

А и биље свако,
у ливади, брдашца
што мирисом опија,
здравље даје лако,
лечи нам срдашца,
чува од крвопија.

Извор вода њена
из камена потиче,
суза у бистром оку
животу је намењена,
вековима протиче
у предивном водоскоку.

И тараба стара
прућем оплетена,

у зноју и крви,
историју отвара,
често ометени
да не буду први.

Сваки њен камен,
свако њено дрво,
пружа се ка небу
као живот стамен,
пружа живот прво
у земљи и хлебу.

А и биље свако,
извор вода њена
и тараба стара,
здравље даје лако,
животу је намењена,
историју отвара.

Сваки њен камен
и грумен земље,
из пепела рађа
живот стамен,
кријући од мемле
сваког препорађа.

Ружена Краћица, Падина

хаику

Копне снегови
пролази траг студени
мојим недрима

Трешња се двоуми
пола грана је суво
а пола цвета

Цвет залутао
у мој врт непозвано
Да ли је коров?

Штрчи корење
радознало грејано
мирише земљом

На небу бразде
пшенице плаве ничу
Неће бити хлеб

Чуј удар грома
наговестила муња
Удишем озон

Лахор лагани
саплео се у трави
Она лелуја

Црвени божур
изнова цвета кличе
Некад је био бео

Јабукe цвату
цветови исте боје
плодови разни

Резеда боја
у спектру не постоји
у природи да

Цветови глога
изненадили атар
Пахуље су то

Пустински песак
затрпава трагове
Фатаморгана

Песма славуја
и унука гласови
одзвања трио

Борови јеле
иглице зелене
одмор за очи

Куц куц врбопуц
Наговештај пролећа
пуни еланом

Гугутка гнездо
у саксији савила
и цвет и птица

У прсту бодља
танушна невидљива
а бол трновит

Киселе кише
Небеса се јадају
Одумирање

Савка Козић, Беоцин

ЛЕПОТА

Непрегледна поља плодне Војводине
заблистају сјајем у јесен касну,
дубину мора тад у њедра свију,
жеравице немају, већ само угљевље.

Крилама птице лагано прхну,
не реметећи чаробну тишину,
да поздраве лепотицу снену,
док јој род нараста у миру.

Црне се њиве к`о јегуље танке,
кривудајућ` благо к`о да нешто крију,
радосни паори очима умивају
недогледну лепоту бремениту.

Најлепша њедра поља отварају,
лета сваког док жита бујају,
лепотом својом, погледе освајају
тежачке душе миром наливају.

Поља бременита пшеничним класјем
плету најлепше дугачке кике,
разнежене булке осмехом их красе,
док зрневље вредно, не позлати се.

Радост и срећа свуда се шире,
равница плодна, дарежљива је била,
частила је вредне ратаре,
њихова драга, лепотица мила.

Светлана Тодоровић *Цеца*, Београд

МОГУ ПИСАТИ ПЕСМЕ

Могу писати песме о славном времену,
када се за краља, Србију домовину,
за крст часни, за историју, јуначки, храбро,
за слободу и праг на огњишту живот дао.

Могу писати песме о времену прошлом,
када је за велике незасите светске але,
и наивно, само Србин, за идеале,
голим грудима на метак јуришао.

Могу писати песме о сељаку
земље Србије што је у опанцима,
моћној сили херојски отпор дао,
што је ту камарилу поразио.

Могу писати песме о човеку часном,
војнику храбром, Србину поносном,
што је усред зиме босоног
преко Кајмакчалана голготу прошао.

Могу писати песме о страдањима беспућима
и врлетима, па опет пушку у руке узео.
Није Србин дао да га покоре и тлаче.
Свету је пример дао чојства и херојства.

Ал' не могу писати песме о Србији данас
коју плаћеници, издајници и лопови предводе.
На колена она поданички клечи, прави ужас!
Освајачима се додворавају, ноге љубе, у пропаст је воде.

Нема данас међ' Србима прадедовског духа,
да аждаји за врат ногом згази, да убије злодуха.
Нема ни у једној руци, мач истине и правде,
да скине окове ропства, и растера ове банде.

Славица Нићифоровић Веселиновић, Раковац

ОНО ШТО РАЂА ГРОЖЋЕ ЗОВЕ СЕ ЧОКОТ А НЕКОЛИКО ТАКВИХ РЕДОВА ПРЕРАСТА У ВИНОГРАД

Виногради,
што рађате на брдима,
виногради превирите
у мислима,
виногради точите се потоцима,
виногради пенушајте на брцима.

Виногради
миришите
у недрима,
виногради, виногради,
виногради!

Виногради фрушкогорски,
виногради подунавски,
виногради баношторски!
Виногради попијени,
виногради прошарани ефенкама,
виногради у пударским колибама,
виногради у бећарским чакширама,
виногради шири од Дунава
виногради бесни и ознојани,
ветром мажени, а пркосом надојени,
виногради псовани и опевани,
громом паљени, а вечно млади.

Виногради у каљавим опанцима,
виногради у стакленим натегачама,
виногради у росна јутра и песми копача,
виногради у киселој штрудли,
виногради у кићеним сватовима,
виногради вином заливени!

Виногради у великим аковима
точите се у свим сремским подрумима.

Виногради, виногради, виногради,
виногради фрушкогорски,
виногради подунавски,
виногради баношторски!

Виногради мирисави, слаткосочни, тајновити,
виногради увек плодни
и да Бог да вечно родни,
попили се у чашама,
уз здравицу и весеље,
попили се за животе
и све добро човеково!

Виногради, виногради,
виногради...

Слободан Савић *Бели*, Вукошић

МЛАДА НОВОСАЋАНКА

Сретох те данас, млада, црна жено,
из војвођанског лепог града.
Ко ли те до сада скривао
од погледа старог песника?
Знам да си још увек сама,
било би лепо да прошетамо
до новосадског Штранда,
и одатле да уживамо у лепотама
тврђаве Петроварадина,
који се огледа у водама
моћне реке Дунава,
Нема, млада, црна жено,
лепшег духовног мира
од слушања песама старог песника,
и огледања лица
у водама плавог Дунава.
Новосађанко, док погледом пратиш
одсјај Петроварадина,
леђа ти штити предивна Фрушка гора,
а ако у овај претопао августовски дан
са планине доплови лахор хладан,
тада би вечно памтила
све што ти пружи стари песник,
и новосадски Штрاند.

Снежана Алексић Станојловић, Нови Сад

КАД ЗАБЕЛЕ ПОЉА

Кад забеле поља
и дуње замиришу са ормана
певаћу ти песму
 успављујућу,
 тиху,
 за цео свет онемелу...
Чуће је само
 жито у клијању
 испод снежних облина
 и жеља твоја
 на леђима кошуте дивља, у бегу неухватљива
 далека...

Кад забеле моја поља
и сви мракови
што ме обневидеше,
у слепилу мом,
постану пространство бљештавила,
игра светлости и воде,
 потражи у снеговима
 трагове стихова,
 које ћу оставити за
 твоје додире...

Тек ти
и жито озимо, у муци проклијало,
у јауку одјаукано,
 препознаћете
 топлину
 сред студенила...

Следите је...

И сав мој неспокој, лутања и бес
изгубиће се тада
 у спокојству снежних равница...
И све снове своје,
живот свој,
 даћу тада
 за тренутак белине војвођанских њива...

Срба Ђорђевић, Врање

БЕЛИ МОСТ - МОСТ ЉУБАВИ

Мост, две вере и два бића,
и то какав, од камена - Бели,
мост љубави, да спаја - не да дели,
љубав Ајше и Стојана - два невина птића.

Да једно друго воле - јерес за тада,
није им се дало - јок, не њима;
Он Србин, наочит - пастирче из Врања,
а она Туркиња - принцеза млада.

И ту су - где је сада Мост Бели,
за своју љубав животе дали,
ту су се згасли њини идеали,

јер нису марили да нису смели
да једно друго воле без страха:
а волели су се до последњег даха.

Дали су животе спремно - на тасу,
у истоме дану - у истом часу.

Идем ка мосту, осећам лагоду,
у мосту су дуси Ајше и Стојана,
тако је одвајкад - од првих дана;
И прелазим мост - у лаганом ходу.

Стојанка Ковачевић, Сремски Карловци

СРБИЈА МОЈА

Ако ме заведу некакве стазе...
па далеко ме негде одведу пути;
стегнућу срце кад тебе се сетим;
јер човек јак сам, што бол своју ћути.

Ако се случајно загубим негде...
у туђој земљи кад будем далеко;
сетићу се порекла и родбине своје,
свестан да ту ме још чека неко.

Ако омркнем негде, без наде за даље...
негде где живим свитања своја,
помолићу се за себе и вољене своје.
За тебе ћу се помолити, Србијо моја.

Тања Трашевић, Ниш

РАТНИК ПРЕД СМРТ

Најбољи одоше
у неповрат
зоре.

Тек је свањавало,
кад сам се и ја
опраштао од живота.

За слободу Богу угодну
полажем своју жртву,
за боље сутра и крст свети.

БИОГРАФИЈЕ АУТОРА

БОЈАН ИВАНОВИЋ рођен је 1982.године у Београду. Живи у Ваљеву. Објавио је 6 збирки песама: *Сањар* (2006), *Свет који тражим* (2006), *Између светлости и таме* (2007), *Шумадијски венац* (2010), *Записи једног сањара* (2011) и *Песме за душу* (2014).

БОРКА ДРАГОЉЕВИЋ рођена је 1949.године у Доњем Раткову, БиХ. Живи у Новом Саду. Објавила је 2 збирке песама: *Писмо за Крајину* (2009) и *На пређеном путу изгинусмо* (2010). **Члан је Комисије за пријем у чланство.**

БРАТИСЛАВ ПЕТРОВИЋ Браца рођен је 1961.године у Шљивовику, СО Бела Паланка. Живи у Белој Паланци. Објавио је 4 романа: *Изјава* (2007), *Крвава нишавска зима* (2008), *Цариградски друм* (2013) и *Романа* (2013), сатирични роман на дијалекту *С'н ил' јава* (преведен и на бугарски језик, 2012), хумористични роман на дијалекту *Госпавина слава* (2012), 2 монографије: *Манастир Свете Богородице у Сићеву* (2010) и *Манастир Успење Пресвете Богородице у Вети* (2012).

БУДИМИР ФРКА рођен је 1948.године у Љубљани, Словенија. Живи у Новом Саду. Објавио је 5 збирке песама: *Грана ватре* (1975) и *Оглас препарираних птица* (2011), *Контактно уземљење* (2013), *Структура гравитације* (2013), *Мрестилиште у паперју* (2015) и 5 збирке песама за децу: *У загрљају дечијег срца* (2011), *У загрљају дечијег срца 2* (2012, СКОР, Нови Сад), *У загрљају дечијег срца 3* (2012), *Кликериште под дудом* (2012) и *Принцеца од снега* (2015). **Члан је Уређивачко-издавачког одбора.**

ВАЊА АНГЕЛОВА алијас *Ada Merope Nikopolis Ad Istrum* рођена је 1967.године у Црвеном Брегу, Бугарска. Живи у Великом Тарнову, Бугарска. Објавила је 15 збирки песама: *А куда сада, Смисао живота, Са вером у срцу, Једна различита страница, Очи дана, Вилендорфска Венера, Временска двоколица* (преведено на македонски и енглески језик), *Ulpia Nikopolis Ad Istrum, Меропе, Под недозрелим сенкама Нукте, Игра Салиса, Наследници Херакла* (преведено на македонски језик), *Повратак у Галицију, Испред жртвеника и олтра и Путеви провиђења.*

ВЕРА ЦВЕТКОВИЋ рођена је 1949.године у Новом Селу, СО Лесковац. Живи у Книћанину. Објавила је 2 збирке песама: *Верина нада у љубав* (2012), *Створили смо љубав* (2014) и 1 збирку песама за децу *Двориште на селу* (2013).

ВЕРОСЛАВА МАЛЕШЕВИЋ рођена је 1960.године у Београду. Живи у Костолцу. Објавила је 3 романа: *Трагачи* (2009), *Опет у тегли* (2011) и *Anni* (2013).

ГОРДАНА Љ. МИЉКОВИЋ рођена је 1955.године у Параћину. Живи у Параћину. Објавила је 5 збирки песама: *Са призвуком туге* (2003), *Вечност поезије* (2006), *Свет камених фигура* (2008), *У сусрет пролећу* (2010), *Сунчани цвет* (2013).

ГОРДАНА ПАВЛОВИЋ рођена је 1971.године у Сарајеву, БиХ. Живи у Београду. Објавила је збирку песама *Аманет*.

ГОРЈАНА АНА ДАБИЋ рођена је 1959.године у Београду. Живи у Београду. Објавила је збирку песама *Очи говоре*. Има и објављену збирку поезије у електронском облику *Кофери времена*.

ДРАГАН ПАЈОВИЋ рођен је 1962.године у Краљеву. Живи у Краљеву. Објавио више књига.

ДРАГИЦА ДОБРИЈЕВИЋ рођена је 1944.године у Аранђеловцу. Живи у Смедереву. Објавила књиге: *Весела биологија од А до Ш, од Ш до А* (2003) и *Весела азбука* (2008).

ДОБРИЛА Бика РИСТИЋ рођена је 1953.године у Сокобањи. Живи у Сокобањи. Објавила је роман *Скок у спас или грех средњег прста* (2013), збирку песама *Panta rei* (2013), збирку песама за децу *Бела трешиња* (2013), путописну књигу *Мирис земље фараона* (2013), путописни роман *Рандеву са Дркулом*, збирку приповедака *Утвара* (2014), романе у стиху *Од љубави до суноврата* и *Лептрија и Жупан*. Живи у Сокобањи.

ДРАГИЦА Бека САВИЋ рођена је 1958.године у селу Сечањ. Живи у Бачкој Паланци. Објавила је збирку песама *Феникс* (2012). Има и објављену збирку поезије у електронском облику, под називом *Моја оставина* (2013).

ДРАГОЉУБ СТАНКОВИЋ рођен је 1942.године у селу Шишмановац, СО Прокупље. Живи у Београду. Објавио је збирку песама *Пољупци са мирисом процвалих липа* (2011) и збирке песама за децу *Декина стиходарја* (2012) и *Драгољубља* (2014).

ДУШАН ЂОРЂЕВИЋ рођен је 1951.године у селу Доње Требешиње, СО Врање. Живи у Нишу. Објавио је монографију *ШОСО „14. октобар“ Ниш* *Наших 20, 30, 60 година* (1997), *Култура здравог живота, Еколошко васпитање* (2006), *Педагошке слагалице* (2009), *Методички путолази* (2013),

и 4 збирке песама: *Тиховање* (2006), *Исповест* (2007), *Молитва* (2008) и *Прибежишта* (2014).

ДУШАН ЖИВКОВИЋ рођен је 1955.године у Бијаковцу, БиХ. Живи у Београду. Објавио је збирке песама *Само за љубав* и *Бљесак душе*, Има и објављену збирку поезије у електронском облику *Душа у мени*.

ЕМИЛИЈА ЖИВКОВИЋ рођена је 1936.године у Грузи, СО Крагујевац. Живи у Крагујевцу и Суботици. Објавила је збирку песама *Корак до свитања* (2012).

ЗАГОРКА ТОПОЛАЦ-РИСТИВОЈЕВИЋ рођена је 1939.године у селу Богдање, СО Трстеник. Живи у Трстенику. Објавила је 4 збирке песама: *У име живота* (1994), *Искре на длану* (1996), *Док не утрну звезде* (2002), *Капи душе* (2009).

БОРАН МАСЛАКОВИЋ рођен је рођен је 1969.године у Нишу. Живи у Нишу. Објавио је 2 збирке песама: *Сањарења* (2002) и *Обрачун душе* (2003), 1 роман: *Једна нишка прича* (2013) и 1 збирка приповедака *Клијање* (2014).

БОРКА ЧОРДАШЕВИЋ рођена је 1951.године у Модрану, СО Бијељина, Република Српска. Живи у Франкфурту, Немачка. Објавила је 7 збирки песама: *Семберске сузе* (1997), *Расуто стадо* (1999), *Чаробни оркестар* (1999), *Брезе у завичају* (2001), *Дјечак и свитац* (2008), *Семберијски вијенац* (2008) и *Семберијски славолук* (2013).

ИГОР СТАНКОВИЋ алијас *Змај Врањски*, рођен је 1977.године у Сурдулици. Живи у Новом Саду. Објавио је 4 збирке песама: *преОкупације* *Ума* (2004), *Демола* (2005), *Црни снег* (2006) и *Аматергија* (2015) и 1 збирку приповедака *Горко семе* (2009). **Председник је СКОР.**

ЛЕПОСАВА УВАЛИН *Лена* рођена је 1949.године у Српској Црњи. Живи у Кикинди. Објавила је 5 збирки песама: *Стао Лала на лудају, а што не мож' Соса*, *Духовне песме*, *Љубави одана*, *Душом одана* и *Истина у оку*.

ЉИЉАНА ГЛИГОРИЈЕВИЋ рођена је 1963.године у селу Дарковац, СО Црна Трава. Живи у Власотинцу. Објавила је књигу *Ми ћемо ти бити нада* (2013).

ЉИЉАНА МАРИЋ рођена је 1954.године у селу Врбовац, СО Смедерево. Живи у Смедереву. Објавила је 3 збирке песама: *Страх да се крене са облаком* (2013), *Тражим наду за дан* (2014) и *Празнина зауставља дах* (2014).

ЉИЉАНА ФИЈАТ рођена је 1959.године у Зрењанину. Живи у Новом Саду. Објавила је збирку песама *Софија од Месеца* (2011) и монографију *Мере против прања новца у банкама* (2012). **Члан је Надзорног одбора.**

ЉУБИНКА Љунка СВЕТОЗАРЕВИЋ је рођена 1958.године у Лозовику, СО Смедерево. Живи у Нишу. Објавила је збирку песама *Мој сан* (2007) и књигу *Бонтон* (три издања 2004, 2005, 2014).

ЉУБИША ВОЈИНОВИЋ рођен је 1964.године у селу Мајсторовина, Црна Гора. Живи у Петроварадину. Објавио 1 збирку песама.

ЉУБОМИР ГЛИГОРИЋ рођен је 1940.године у селу Алексићи, СО Бања Лука, БиХ (Република Српска). Живи у Новом Саду. Објавио је 5 збирки песама: *Рука немирна* (1980), *Бели дланови* (1982), *Са првог огњишта* (1982), *Мартовске љубави* (1983) и *Буре барута* (2013).

ЉУБОМИР ТРОЈАНОВИЋ рођен је 1963.године у селу Барањевац, СО Бујановац. Живи у Врању. Објавио је збирке песама *Живот или грешка* (2013) и *Горе умире свет* (2015).

МАРИЈА МИЛЕНКОВИЋ Маца рођена је 1956.године у Пироту. Живи у Нишу. Објавила је 2 збирке песама: *Бесмртни беседари* (2010) и *Распеће* (2014).

МИЛА МАРКОВИЋ рођена је 1952.године у Параћину. Живи у Параћину. Објавила збирку песама *Тренуци изузет(н)и* (2004) и роман *Мора(в)иште* (2010).

МИЛАН ДОБРОВОЉСКИ Ранчер рођен је 1951.године у Прњавору, БиХ. Живи у Маглићу. Објавио је 8 збирки песама: *Фрушка Гора, љубави моја* (2006), *Пустаро, успомено моја* (2009), *Мирушка* (2011), *Ех... та љубав* (2011), *Препознај се, љубави* (2011), *Мирушка, жена сумњивог морала* (2013), *Коцана, љубави и срећо моја* (2014) и *Кад живот пропева* (2014).

МИЛЕ КОСТИЋ Дубница рођен је 1951.године у селу Дубница, СО Врање. Живи у Дубници. Објавио је 2 драме: *Нећу татка да обрукам* (2004) и *Памет ноге води* (2006), 2 романа: *Месечева невеста* (2009) и *Улична дресура* (2013), и 2 збирке пословица и изрека: *Свака грбина товар не носи* (2011) и *Срећа у плитком џепу* (2014).

МИЛЕТА ТОМИЋ Мимо рођен је 1947.године у селу Ручићи, СО Горњи Милановац. Живи у Ваљеву. Објавио је збирку песама *Поетика порука* (2003).

МИЛИЈАНА ГОЛУБОВИЋ Мика рођена је 1952.године у селу Дреновци, СО Ражане. Живи у Ужицу. Објавила је 2 збирке песама: *Недосађани снови* и *Можда невреме стане*, 1 збирку песама за децу: *Дођи да ти нешто шапнем*.

МИЛИЦА АРАНЂЕЛОВИЋ рођена је 1955.године у селу Бочар. Живи у Панчеву. Објавила је прву књигу под именом *То сам ја* (2013).

МИЛИЦА СТОЈКОВИЋ рођена је 1989.године у Врању. Живи у Нишу. Објавила је 2 збирке песама: *Тек сам почела* (2002) и *Само своја* (2008).

МИЛОРАД КУЉИЋ рођен је у 1956.године у Савином Селу, СО Врбас. Објавио је књиге: *Монографија Старих Лединаца* (1998), збирка песама *Путеви светлости* (2006), туристички водич *Кроз Старе Лединце* (2008), збирку приповедаке *Рана душе* (2008) и *Јованов сан* (2010).

МИЛОШ ЕЛЕК рођен је 1941.године у Пешкој Бањи, СО Исток, КиМ Објавио 2 збирке песама: *Моја поезија* (2011) и *Живот песме пише, али није песма* (2014) и 2 историјска романа: *Јевдокију и Јелену волео је Душан Силни* (2014) и *Пастир који је задивио свет* **МИЛОШ ОБИЛИЋ** (2012).

МИЛОШ ИВЕТИЋ рођен је 1969.године у Книну. Живи у Футогу. Објавио је 2 збирке песама: *Рехабилитација* (2011) и *Казна без злочина* (2012 и 2014 измењено и допуњено издање), 2 монографије: *Трагом братства Иветић* (2014, Нови Сад) и *Родослов – Иветићи из Пеуља* (2014, Футог), а коаутор је библиографског дела *Сјећање на Боју Гашић - Иветић* (2012, Нови Сад). **Заменик је председника СКОР.**

МИЉАНА ИГЊАТОВИЋ КНЕЖЕВИЋ рођена је 1952.године у Пироту. Живи у Нишу. Објавила је 2 романа: *Игра судњег дана* (2012, Ниш) и *Време после времена* (2015), 3 збирке песама: *Градови са оне стране пута* (2012), *Верижњача за душу* (2013) и *Разломљена времена* (2014), 1 збирку песама за децу *Сви смо ми деца* (2014). **Председник је Огранка Ниш.**

МИОДРАГ ТОМИЋ рођен је 1953.године у селу Трејак. Живи у селу Божињевац, СО Бујановац. Објавио збирку поезије за децу *Враголије чаролије* (2014).

МИОМИРКА НЕШИЋ рођена је 1941.године у Беранама, Црна Гора. Живи у Смедереву. Објавила је роман *Мачем од месечине* (2007), књигу есеја *Злазне птице* (2008), *Разорен мравињак* (2009), *Ваздушна опасност* (2010), *Кроз огледало* (2011), *Венци од сонета* (2012) и *Вертикале* (2013).

МИРЈАНА ЂАПО рођена је 1950.године у Смедереву. Живи у дистрикту Брчко. Објавила је 2 збирке песама: *У бунилу* и *Тумарање по егу*, 2 збирке

песама за децу: *Пут у седиште бајке* и *Лепе и ружне речи*, 1 збирку приповедака *Клуна за тиху рају*, 1 роман *Елусион*.

МИРЈАНА СОКОЛОВИЋ рођена је 1959.године у Старој Пазови. Живи у Старој Пазови. Објавила је збирку песама *Искрења душе* (2003) и приручник за едукацију волонтера за рад са старим људима и професионалаца који се баве унапређењем волонтеризма *Старимо с љубављу – Приручник за добре суседе* (2005 и 2006 друго издање).

МИРЈАНА ЦВЕТКОВИЋ Мирча рођена је 1946.године у Београду. Живи у Смедереву. Објавила је збирку песама *Звуци из недара* (2000) и збирку песама за децу *Мудролије* (2013).

МИРКО СТИКИЋ рођен је 1958.године у Лазареву, СО Зрењанин. Живи у Новом Саду. Објавио је 2 збирке песама: *Душа на длану* (2011) и *Корак до сна* (2012).

МИРОСЛАВ БОЛТРЕС Мишел рођен је 1966.године у Смедереву. Живи у Смедереву. Објавио је збирку хаику поезије *365 хаику песама за добар дан и лаку ноћ* (2011), 2 збирке песама *Благост Божијег гнезда* (2014) и *Крик* (2015). **Председник је Огранка Смедерево.**

МИРОСЛАВА ЦВЕТКОВИЋ Мира рођена је 1938.године у Нишу. Живи у Смедереву. Објавила је психолошко-методички приручник *Пет лаких колажа* (2001) и 2 збирке песама: *Некако с јесени* (2009) и *Колаж од светла и сенки* (2013).

НАДА МАЛЕК рођена је 1950.године у Црњи. Живи у Панчеву. Објавила је књигу сећања на школску генерацију *Емилијин споменар* (2001), 3 збирке кратких прича: *Емилијине обичне приче* (2002), *Емилијине одабране приче* (2003) и *Необично обичне приче* (2006) и роман *Иван Златопрсти* (2011).

НАТАЛИЈА КАРИЋ СЛИЈЕПЧЕВИЋ рођена је 1942.године у Смедереву. Објавила је 3 романа: *Чије је семе човек* (2008), *Црно огледало* (2010) и *Лавиринт* (2013).

НИКОЛА СТАНКОВИЋ рођен је 1952.године у Прекопчелици, СО Лебане. Живи у Београду. Објавио је: хроника *Прекопчелица, предграђе Царичиног града* (2012), речник говора мештана из околине Царичиног града *Говорите ли прекопчелачки* (2012), *Родослови Прекопчелана* (2015), 2 збирке афоризама *Афоризми из предграђа Царичиног града* (2012) и *Рат и ми* (2014), 1 збирку епиграма *Не бојте се, ђаво је уз нас* (2014), књигу *Жена у мислима* (2015), 3 збирке песама: *У пролазу* (2014), *Прекопчелица у песми и срцу* (2014) и *Песме за децу, мању и већу* (2015).

ОЛИВЕРА НОСОВ МАРЈАНОВИЋ рођена је 1961.године у Блацу. Живи у селу Дољевац, СО Ниш. Објавила је 4 збирке песама: *Касна буђења* (1986), *Време нећеш преварити* (1991), *Са оне стране* (1991), *Катарза* (2004) и *Дан после* (2012).

ОЛИВЕРА ШЕСТАКОВ рођена је 1963.године у Панчеву. Живи у Београду. Објавила је збирку песама *У мом погледу* (2014).

РАДИСАВ Раде ПАНТЕЛИЋ рођен је 1945.године у селу Коцељева. Објавио 2 збирке поезије: *Мирис душе* и *Венац снова и јаве*, 1 збирку песама за децу: *Некад и сад*, 1 збирку љубавних прича: *Љубав, ах љубав* и 2 романа: *Срећа при појави звезда* и *Тајна из младости*.

РАДМИЛА МИЛОЈЕВИЋ рођена је 1947.године у Београду. Живи у Параћину. Објавила је 5 збирки песама: *Завичајна дуга* (2004), *Нежно таложјење времена* (2006), *99 песама* (2009), *Река успомена* (2012) и *Траг у времену* (2014).

РАТКО Рале БЕЛИЋ рођен је 1941.године у Трепчи, КиМ. Живи у Суботици. Објавио је 3 збирке песама: *Док шетам памћења* (2006), *Верујте* (2008), *Сви сте ви у срцу мом за заборав* (2012).

РУЖЕНА КРАЋИЦА рођена је 1948.године у Белом Блату, СО Зрењанин. Живи у Падини. Објавила је 2 збирке песама на словачком језику: *Rozbité sny* (Разбијени снови; 2006) и *Prebehnutie porod dúhu* (Претрчимо испод дуге; песме за децу 2010).

САВКА КОЗИЋ рођена је 1946.године у селу Полој, СО Босански брод, Република Српска. Живи у Беочину. Објавила збирку поезије *Пут* (2012).

СВЕТЛАНА ТОДОРОВИЋ Цеца рођена је 1957.године у Врчину, СО Београд. Објавила је збирку песама *На граници пола века* (2010), збирку песама за децу *Да ли волим што сам мали?* (2011).

СЛАВИЦА НИЊИФОРОВИЋ ВЕСЕЛИНОВИЋ рођена је 1961.године у Беочину. Живи у Раковцу. Објавила је 1 збирку песама: *Улица моја калдрмисана* (2012).

СЛОБОДАН САВИЋ Бели рођен је 1939.године у селу Блажијевићи, СО Склани, БиХ (Република Српска). Живи у селу Вукошић, СО Шабац. Објавио је 3 збирке песама: *Јецај Дрине* (2010), *Живот је чудо* (2012) и *Моје песме, моји снови* (2013).

СНЕЖАНА АЛЕКСИЋ СТАНОЈЛОВИЋ рођена је 1962.године у Београду. Објавила је 2 збирке песама: *Потражи ме* и *Ода за Орфеја*. Обе књиге су двојезичне - на српском и македонском језику.

СТОЈАНКА КОВАЧЕВИЋ рођена је 1960.године у Вијачанима Горњим, СО Челинац, БиХ. Живи у Сремским Карловцима, Банстол. Објавила је 2 збирке песама: *Трска на Дунавцу* (2013) и *Чува мене Бог* (2015).

СРБА ЂОРЂЕВИЋ рођен је 1949.године у Врању. Живи у Врању. Објавио је књиге: *Песме за Врање и од њега* (2012), *Ете, текна ми тики такој* (2013), *Врањски речовник* (2013), *Пред'ни на т'н'л'к, шпарај време, поитај пол'к* (2014) и *Врањски речовник* (друго допуњено издање (дот'м 'њено) (2014)).

ТАЊА ТРАШЕВИЋ рођена је 1969.године у Нишу. Живи у Нишу. Објавила књигу *Гамбит принцезе Атех* (о „Хазарском речнику“ Милорада Павића) (2003).

САДРЖАЈ

ИМЕ УРЕДНИКА : РЕЧ УРЕДНИКА	5
БОЈАН ИВАНОВИЋ, Ваљево	9
БОРКА ДРАГОЉЕВИЋ, Нови Сад	10
БРАТИСЛАВ ПЕТРОВИЋ <i>Браца</i> , Бела Паланка	11
БУДИМИР ФРКА, Нови Сад	14
ВАЊА АНГЕЛОВА, Велико Тарново, Бугарска	15
ВЕРА ЦВЕТКОВИЋ, Книћанин	17
ВЕРОСЛАВА МАЛЕШЕВИЋ, Костолац	18
ГОРДАНА Љ. МИЉКОВИЋ, Параћин	20
ГОРЈАНА АНА ДАБИЋ, Београд	21
ДОБРИЛА РИСТИЋ, Београд	22
ДРАГАН ПАЈОВИЋ, Краљево	26
ДРАГИЦА ДОБРИЈЕВИЋ, Смедерево	27
ДРАГИЦА <i>Бека</i> САВИЋ, Бачка Паланка	30
ДРАГОЉУБ СТАНКОВИЋ, Београд	31
ДУШАН ЂОРЂЕВИЋ, Ниш	32
ДУШАН ЖИВКОВИЋ, Београд	33
ЕМИЛИЈА <i>Ема</i> ЖИВКОВИЋ, Крагујевац	34
ЗАГОРКА ТОПОЛАЦ РИСТИВОЈЕВИЋ, Трстеник	35
ЗОРАН МАСЛАКОВИЋ, Ниш	36
ЗОРКА ЧОРДАШЕВИЋ, Франкфурт, Немачка	37
ИГОР СТАНКОВИЋ <i>Змај Врањски</i> , Н.Сад	38
ЛЕПОСАВА <i>Лепа</i> УВАЛИН, Кикинда	39
ЉИЉАНА ГЛИГОРИЈЕВИЋ, Власотинце	40
ЉИЉАНА МАРИЋ, Смедерево	41
ЉИЉАНА ФИЈАТ, Нови Сад	42
ЉУБИНКА <i>Љупка</i> СВЕТОЗАРЕВИЋ, Ниш	43
ЉУБИША ВОЈИНОВИЋ, Петроварадин	45
ЉУБОМИР ГЛИГОРИЋ, Нови Сад	48
ЉУБОМИР ТРОЈАНОВИЋ, Врање	49
МАРИЈА МИЛЕНКОВИЋ <i>Маца</i> , Ниш	50
МИЛА МАРКОВИЋ, Параћин	51
МИЛАН ДОБРОВОЉСКИ <i>Ранчер</i> , Маглић	52
МИЛЕ КОСТИЋ <i>Дубница</i> , Врање	53
МИЛЕТА ТОМИЋ <i>Мимо</i> , Ваљево	58
МИЛИЈАНА ГОЛУБОВИЋ, Ужице	59
МИЛИЦА АРАНЂЕЛОВИЋ, Панчево	60
МИЛИЦА СТОЈКОВИЋ, Ниш	61
МИЛОРАД <i>Мишо</i> КУЉИЋ, Стари Лединци	62
МИЛОШ ЕЛЕК ВУКОТИЋ, Београд	64
МИЛОШ ИВЕТИЋ, Футог	65
МИЉАНА ИГЊАТОВИЋ КНЕЖЕВИЋ, Ниш	66
МИОДРАГ ТОМИЋ, Божињевац	67
МИОМИРКА НЕШИЋ, Смедерево	68
МИРЈАНА ЂАПО, дистрикт Брчко	69

МИРЈАНА СОКОЛОВИЋ, Стара Пазова	70
МИРЈАНА ЦВЕТКОВИЋ <i>Мирча</i> , Смедерево.....	72
МИРКО СТИКИЋ, Нови Сад	73
МИРОСЛАВ Мишел БОЛТРЕС, Смедерево.....	74
МИРОСЛАВА ЦВЕТКОВИЋ, Смедерево	75
НАДА МАЛЕК, Панчево	77
НАТАЛИЈА КАРИЋ СЛИЈЕПЧЕВИЋ, Смедерево	79
НИКОЛА СТАНКОВИЋ, Београд	80
ОЛИВЕРА НОСОВ МАРЈАНОВИЋ, Дољевац.....	81
ОЛИВЕРА ШЕСТАКОВ, Београд	82
РАДИСЛАВ <i>Раде</i> ПАНТЕЛИЋ, Београд	83
РАДМИЛА МИЛОЈЕВИЋ, Параћин	84
РАТКО БЕЛИЋ <i>Рале</i> , Суботица	85
РУЖЕНА КРАЋИЦА, Падина	87
САВКА КОЗИЋ, Беочин.....	88
СВЕТЛАНА ТОДОРОВИЋ <i>Цеца</i> , Београд	89
СЛАВИЦА НИЋИФОРОВИЋ ВЕСЕЛИНОВИЋ, Раковац.....	90
СЛОБОДАН САВИЋ <i>Бели</i> , Вукошић	92
СНЕЖАНА АЛЕКСИЋ СТАНОЈЛОВИЋ, Нови Сад.....	93
СРБА ЂОРЂЕВИЋ, Врање.....	94
СТОЈАНКА КОВАЧЕВИЋ, Сремски Карловци	95
ТАЊА ТРАШЕВИЋ, Ниш	96
Биографије аутора.....	97
Садржај	106

Објављивање Зборника омогућио је:

“Будимо креативни, покажимо да смо достојни настављачи дела великих личности из наше прошлости, стварајмо на здравим коренима традиције и духовности, а под благословом речи светог владике Николаја Велимировића Жичког: *Дај Боже, да се Срби обоже, сложе и умноже!*“

Томислав Бокан, лидер Народног покрета Динара Дрина Дунав

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14(082.2)

821.163.41-32(082.2)

САЗВЕЖЉА 13 : зборник радова [чланова Савеза књижевника у отаџбини и расејању, Нови Сад] / [уредник Иван Бранковић]. - Нови Сад : Савез књижевника у отаџбини и расејању, 2015 (Земун : Горапрес). - 111 стр. ; 24 cm

Тираж 300. - Садржи био-библиографске белешке о ауторима.